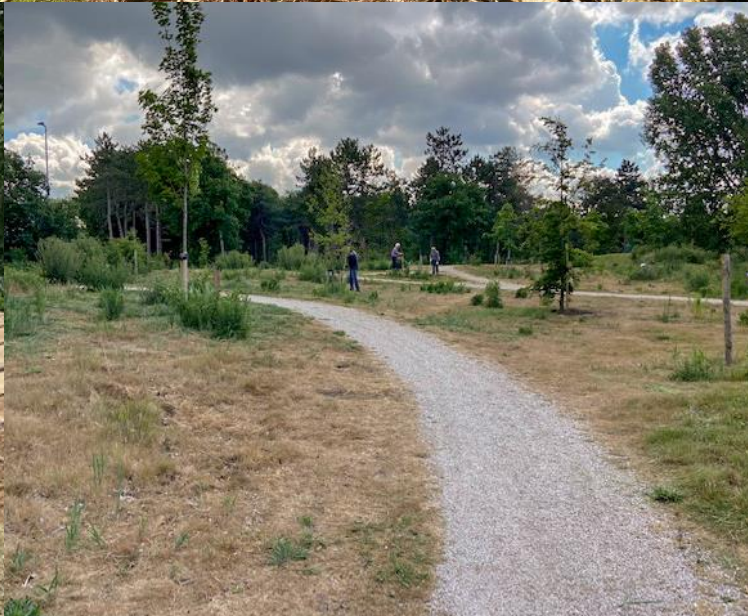
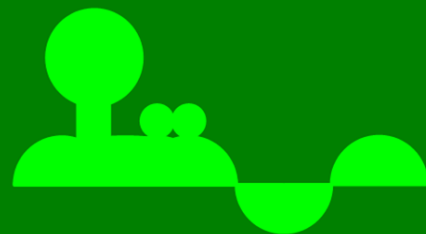

Nieuwsbrief

Landschapsbeheer Oss | Juni 2020 | Jaargang 22 | Nummer 82

Contact

Landschapsbeheer Oss

Tolstraat 3
5342 NH Oss
I www.landschapsbeheer-oss.nl
E info@landschapsbeheer-oss.nl

Voorzitter

Harry Peters
T 0653130585
E voorzitter@landschapsbeheer-oss.nl

Secretaris

Leo de Hoogt
T 06-52607320
E secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl

Penningmeester

Jan Ploegmakers
T 0412-641500
E penningmeester@landschapsbeheer-oss.nl

Redactie, Werving & Vrijwilligerscontact

Dick Roza
T 0412-642368
E pr@landschapsbeheer-oss.nl

Redactie & Website

Richard Ceelen
T 06-54218521
E redactie@landschapsbeheer-oss.nl

Juridisch Adviseur

Maarten Furnée
T 0412-454204
E juridischadviseur@landschapsbeheer-oss.nl

Werkplaats Natuur, Landschap & Cultuurhistorie

Henk Smouter (Projectcoördinator)
T 06-54288252
E hs@werkplaatsnlc.nl

Coördinator Beheer

Tonnie van Hooff (Projectcoördinator)
T 06-37456820
E tvh@werkplaatsnlc.nl

Beheerder Tolstraat

Eric Megens
T 06-12191210
E beheerder@werkplaatsnlc.nl

Landerij VanTosse

E secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl

Administratie

Henk van den Oever
T 0412-633443/ 06 22 331 836
E Administratie@landschapsbeheer-oss.nl

De Stichting Landschapsbeheer Oss is gevestigd te Oss en ingeschreven bij KvK Oost-Brabant onder nummer 17105068 Rabobank Oss, NL94 RABO 0170 4198 94

Landschapsbeheer Oss

Inhoudsopgave

Nieuwe percelen in Landerij VanTosse	2
Beste lezers, het is volop zomer!	3
Voor het eerst weer wei in!	4
Onderhoud wandelroutenetwerk	4
Project Elzenburg-Noordkade	5
In Memoriam Jaap Wester	10
Kort Nieuws	9
Werkgroep Landschapsbeheer	19

Colofon

Nieuwsbrief Landschapsbeheer Oss

Juni 2020 Jaargang 22 Nummer 82, oplage 600.

Redactie

Richard Ceelen, Dick Roza, René van Dorst, Jan Oomen
Email: redactie@landschapsbeheer-oss.nl
Redactieadres: Braakstraat 46, 5345 XB Oss
Druk: Kluytmans Drukwinkel BV Oss

Kopij

De sluitingstermijn voor kopij voor de volgende nieuwsbrief is 1 september 2020

Foto's voorpagina

Boven: Willgenmijten op de Meerdijk (foto: Theo Audenaerd)
Linksonder: Aanleg nieuwe brug bij de Meerdijk (foto: Tonnie van Hooff)
Rechtsom: Na corona stop weer aan 't werk in het Herinneringsbos (foto: Tonnie van Hooff)

Oerfestival Maashorst gaat door!

Oerfestival De Maashorst 2020 gaat door! Deze herfstvakantie, in oktober, barst het oer-gebied in Brabant weer los met activiteiten vol cultuurhistorie, natuur en food. Daarbij wordt de ruimte voor de natuur en voor elkaar centraal gesteld.

Het festival wordt oer en stoer, zoals u gewend bent, maar wel even anders dan de afgelopen jaren. Dat wil zeggen geen grote festivalterreinen met veel bezoekers, maar juist veel kleinschalige beleefactiviteiten verspreid over de hele Maas-horst. Activiteiten die passen bij het karakter van het oer-gebied de Maashorst, die buiten plaats vinden met respect voor de natuur en waarbij genoeg ruimte is om 1,5 meter afstand van elkaar te houden. Centraal staan de unieke kenmerken van de Maashorst, natuur, cultuurhistorie en archeologie en natuurlijk oerlekker eten en drinken. Met een marketingcampagne brengen de organisatoren de activiteiten de komende maanden onder de aandacht. Men is blij dat de Maashorst weer opbloeit na de coronacrisis die de bewoners in het gebied zo zwaar trof. Een uitvoerig programma komt in de nieuwsbrief van september. Meer vind je op www.oerfestivaldemaashorst.nl. (DR)

Nieuwe percelen in Landerij VanTosse

Begin dit jaar zijn er weer drie percelen aan de Landerij VanTosse toegevoegd. Deze percelen zijn door de gemeente Oss aangekocht in het kader van het project "Natuurmaatregelen N329".

Nieuwe houtsingels

Door deze aankoop zijn we in de gelegenheid om weer een aantal nieuwe houtsingels te realiseren (rondom de percelen C en B, zie kaart) en daarmee weer een stap te zetten naar het herstel van de oorspronkelijke houtwallenstructuur van dit gebied. Voorlopig is perceel C ingezaaid met gerst en perceel B met gele mosterd. Perceel A betreft een voormalige paardenwei. Op dit perceel gaan we een voedselbosje aanleggen als welkome aanvulling aan de Tuinderij VanTosse, die er direct ten noorden aan grenst. Inmiddels zijn drie stagiaires van Helicon Velp bezig hiervoor een ontwerp-tekening en plan van aanpak te maken als onderdeel van hun eindexamenopdracht. Binnenkort starten we hier met opruimwerk en wordt het eerst bekaakt en daarna ingezaaid met een groenbemester om de slechte bodemstructuur te verbeteren. In het najaar van 2020 willen we het gaan inplanten.

Henk Smouter

Vacature secretaris Werkplaats NLC

Het bestuur van stichting Werkplaats NLC is op zoek naar een secretaris als opvolger van Hans Hurkmans die om persoonlijke redenen te kennen heeft gegeven zijn taak neer te willen leggen.

Stichting Werkplaats NLC is evenals stichting Landerij VanTosse gelieerd aan stichting Landschapsbeheer Oss.

Het bestuur van de werkplaats bestaat verder uit Maarten Furnee, voorzitter, Jan Ploegmakers, penningmeester, Menno van der Most, financieel adviseur, Henk Smouter, projectmanager en Tonnie van Hooff, coördinator beheer.

In de werkplaats worden vier keer per jaar de stand van zaken besproken van het beheer op de diverse locaties en de komende en lopende projecten waar Stichting Landschapsbeheer Oss subsidie voor ontvangt.

Vind je het leuk om wat meer te weten te komen over wat er allemaal komt kijken bij het voorbereiden en uitvoeren van projecten en het beheer van de verschillende locaties waar je als vrijwilliger aan het werk bent geweest, lees dan verder.

De functie hoeft niet veel tijd te kosten, omdat het aantal keren dat het bestuur van stichting Werkplaats NLC bij elkaar komt, bescheiden is. Als je juist actiever wil zijn in de organisatie en de bestuurlijke activiteiten van de werkplaats dan is ook daar ruimte voor.

Is je nieuwsgierigheid gewekt of denk je dat lijkt mij wel wat, neem dan contact op met Maarten Furnee, 0412-454204 of stuur een e-mail naar: voorzitter@werkplaatsnlc.nl.

Aangezien de eerstvolgende vergadering op 8 september is, ontvang ik graag jouw reactie voor 1 juli.

Haardhout te koop

Los gestort €50 per m³

Gestapeld €75 per m³

De haardblokken zijn af te halen op dinsdagmorgen van 9.00 tot 12.00 uur op onze Landschapswerf aan de Tolstraat 3, 5342 NH Oss.

Verlept, verdord, verdroogd

Vorig jaar schreef ik in de Nieuwsbrief van juni een artikel-tje met de titel "Droog, droger, droogst", niet vermoedend dat ik een jaar later weer op hetzelfde onderwerp moest terugkomen. En eigenlijk niet verwacht, want wie kon nu voorspellen dat er na de overvloedige regenval in januari en februari er weer een langdurige droge periode zou komen?

Akker Berghem was moeras

Ik zie mezelf nog staan, samen met onze loonwerker Rick van der Heijden, op de akkers in de Stelt en de Spaanderstaatsche akkers in Berghem, begin maart. Er moest nodig worden bemest, geploegd en gezaaid, maar de doorweekte grond maakte het onmogelijk om met machines het land op te gaan. In Berghem was het letterlijk een moeras. Maar even wachten dan, eind maart konden we in de Stelt terecht en pas eind april in Berghem. En toen zei ik iets tegen Rick dat ik nooit had moeten zeggen: "Nu alles erin zit zal je zien dat er tot juni geen druppel meer valt". Oei!

Inmiddels maken we ons dus op voor een mogelijk nog drogere zomer dan vorig jaar en het jaar daarvoor. Nog nooit is het neerslagtekort zo hoog geweest rond deze tijd van het jaar!

Het is terug te zien op de velden. Graanvelden worden hier en daar geel, de gerst schiet van ellende in de aren terwijl het gewas net 30 cm hoog is, de hop snakt naar meer water dan wat we met het druppelsysteem kunnen aanvoeren, cranberry's hebben het moeilijk, mais staat te verpie teren en de normaal rond deze tijd van het jaar uitbundig bloeiende bermen zien er armzalig geel en verdord uit, enzovoorts. Alleen de rogge doet het nog redelijk goed (was trouwens rogge niet het enige gewas dat op de drogere zandgronden nog het beste geteeld kon worden?).

Opkomst éénjarige pioniers

Opvallend is wel de massale opkomst van klaprozen en kamille in akkers en bermen. De droge zomer van vorig jaar heeft heel wat gaten in de natuurlijke vegetaties veroorzaakt en ook de vertraagde ontwikkeling van akkers door de droogte dit jaar speelt een rol. Wat dus betekent dat er extra groeikansen zijn voor eenjarige pioniers zoals klaprozen, kamille en reigersbek.

Met regelmatig watergeven kunnen we de Tuinderij VanTosse in ieder geval nog groen houden. De groentetuin staat er prima bij en de natuurtuin heeft op gezette tijden ook zoveel water gehad dat het te midden van de dorre omgeving als een groene oase oogt.

De eerste excursies zijn alweer afgesproken en dan is het mooi dat het er goed bij ligt.

Henk Smouter

Klaprozen in De Stelt (foto: Henk Smouter)

Beste lezers, Het is volop zomer!

Voorzichtig en hier en daar ook meer dan voorzichtig komt Nederland uit zijn "quarantaineperiode". Natuurlijk hopen wij dat de bewegingsvrijheden beter worden en denken wij aan het weer op starten van de werkzaamheden en opleidingen in onze werkgebieden. Als bestuur vragen wij u om altijd uw eigen belangen af te wegen, dat kunnen wij niet voor u.

De richtlijnen van de RIVM worden door ons gehanteerd.

Verbinden en vertellen 2020-2023

Henk en Tonnie houden de vrijwilligers van Landschapsbeheer en de Landerij VanTosse met mails op de hoogte en dat gaat met leuke kwinkslagen, die er voor zorgen dat de verbinding die er was, toch weer vorm krijgt en wordt vastgehouden.

Het bestuur heeft inmiddels alweer een aantal keren, coronaproof, vergadert in de Landerij. Wij hebben o.a. de jaarcijfers over 2019 besproken en er zijn alweer voorzichtig activiteiten in de Tolstraat en in de Landerij, verdeelt over alle dagen van de week. De nog te realiseren speerpunten uit het vijfjaren plan staan nog steeds op de agenda en wij hopen dat we binnenkort wat extra activiteiten kunnen toevoegen. Met name de Landerij VanTosse heeft daarbij onze aandacht qua activiteit en financieel. Vanuit een bepaalde hoek van de politiek is er bovendien druk op de manier waarop wij omgaan met onze pachtgronden, terwijl wij aan alle voorwaarden voldoen. Ons belang is in ieder geval dat de zaak financieel gezonder wordt en haalbaar blijft. Wordt vervolgd!

De planning voor de vrijwilligersbijeenkomst en het vrijwilligersuitje zijn wij niet vergeten. Wij volgen de externe ontwikkelingen nauwkeurig en zo gauw deze dat toelaten komen wij met voorstellen.

De gemeente Oss heeft een nieuwe visie gepresenteerd op recreatie en toerisme "Verbinden en Vertellen 2020 - 2023", een mooie visie om eens door te lezen. De Koppeling van het hele Maasgebied, dus de Meanderende Maas, Maashorst en erfgoed is een interessante ontwikkeling.

Ook de samenwerkingen die ontstaan tussen de diverse gemeenten in relatie tot Geopark is een leuke ontwikkeling die ons Landschap en werkzaamheden extra in de kaart kan spelen: zie geoparkpeelhorst.nl.

Beide projecten om de Peelrandbreuk extra onder de aandacht te brengen zijn gehonoreerd met een subsidie van de provincie. Henk schreef over de projecten in de vorige editie.

Natuurlijk zijn er nog veel wensen, zoals een plaats waar we een heuse moutfabriek kunnen exploiteren met o.a. mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt. Of het sluisje in Keent wat wacht op een forse subsidie.

Er moet natuurlijk wat te wensen overblijven, maar een wens mag nu in vervulling gaan en is een goede gezondheid voor uw allen en veel lees plezier bij deze mooie zomerse nieuwsbrief.

Harry Peters

Voor het eerst weer de wei in!

Nadat we door het coronavirus de laatste officiële werkdag hadden op 7 maart bij het Olijfstraatje in Lithoijen, was het op zaterdag 6 juni eindelijk zover.... we mochten weer met de hele groep de natuur in. Alsof koeien na de winterse staltijd weer de wei in mochten!

Versierde bomen in herinneringsbos

En het was ook nog eens onze "eigen" natuur, want we werkten in het Herinneringsbos in de Stelt, een plek waar we altijd heel graag zijn. Het aantal geplante bomen, waarvan sommige zijn "versierd" met kleine herdenkingskunstwerkjes, begint al aardig aan zijn maximum te komen.

Wat onwennig begroetten 25 van onze mensen (zo'n beetje de hele harde kern) elkaar heel enthousiast, maar er werden natuurlijk geen handen geschud, knuffels uitgedeeld of schouders beklopt. Keurig hielden we 1,5 meter afstand van elkaar en probeerden dat ook de hele ochtend te blijven doen. De blijdschap van het weerzien straalde van alle gezichten af, vooral ook omdat we onze geheel weer herstelde ex-ic-coronapatiënt Karel Ruland weer in ons midden hadden. We wisten niet hoe vlug we na de peptalk van Tonnie aan het werk moesten gaan. Er werd riet en onkruid gemaaid en afgevoerd en distels uitgestoken, maar vooral - en dat is ons lievelingswerk - prunus-opslag geknipt en gezaagd, in een koel hoekje van het terrein. Ook werd er een begin gemaakt met de opwaardering van de gele wandelroute door de Stelt. De hele route krijgt dikkere palen en wordt voorzien van routebordjes. De koffiepauze was ditmaal extra lang, omdat er natuurlijk nog zoveel herinneringen aan de afgelopen nare periode te bespreken waren.

Bruggenbouwers

De week erna, op vrijdag 12 juni, was alwéér een echte thuiswedstrijd, namelijk bij het oude zwembad (zie artikelen op pagina 5 en 6), het Ossermeer. Door het mooie weer, maar vooral ook door de populaire locatie, waren er 32 vrijwilligers present. Het werk bestond uit de gebruikelijke werkzaamheden op die locatie, zoals gras en onkruid maaien, heg knippen, knippen van zij-opschot van de wilgen aan de Meerdijk en.... als kers op de taart het plaatsen van een nieuwe, stevige brug over een brede sloot ter vervanging van de oude versleten brug in de wandelroute. Aan het maken van die brug hadden onze technuten in de Tolstaat Piet Geurts, Peter Nederkoorn, Wim Gobbels en Rob van de Wiel in de afgelopen wintermaanden wekenlang hun uiterste kennis en krachten besteed. De bruggenbouwers kregen bij het plaatsen van de brug hulp van twee medewerkers van Loonbedrijf van Erp, die met een kraan de zware brug op zijn plaats brachten en daarna de brughoofden in orde maakten. (DR)

Onderhoud wandelroutenetwerk

Dick vroeg me of ik, bij gebrek aan input vanuit de normaal gesproken ruim voorradige werkdagen, wellicht iets kon vertellen over het recente onderhoud aan de wandelroutes.

Nou, dan kan ik wel. Corona heeft ook zeker invloed op het onderhoud aan de vele kilometers aan wandelroutes

die de gemeente Oss rijk is. Daar waar ik dat voorheen altijd met een maatje deed, ga ik nu vrijwel iedere ochtend alleen op pad. Want met de halve capaciteit kost alles ook twee keer zoveel tijd om uit te voeren. Daar komt dan nog bij dat het de afgelopen weken en eigenlijk maanden erg lekker weer is geweest, maar ook gortdroog. Dit heeft tot gevolg dat de bodem daar waar deze uit klei of leem bestaat, kei en keihard is geworden. Een grondboor machine is dan nutteloos, het is echt openbreken en openbeuken van de bodem om een gat te maken voor een wandelpaal. In de afgelopen paar maanden is het volgende gerealiseerd:

- Oplossen van de meldingen die onze inspecteurs van het wandelknooppuntennetwerk hebben teruggekoppeld. Dit waren er dit jaar een stuk minder dan vorig jaar, een teken dat het netwerk behoorlijk goed op orde is
- Aanleg van een aantal lokale ommetjes uit de koker van Hans Hamersma (ommetje Herpen, ommetje Macharen), of die vervallen waren en nieuw leven zijn ingeblazen (ommetje Haren).
- Oplossen van meldingen die via VisitBrabant, de NS of de gemeente zijn binnen gekomen.

De NS had onlangs een melding ontvangen van een wandelaar van de NS wandelroute. Deze 72 jarige man was bij de struinroute langs de Maas ter hoogte van Demen op een afrastering gestuit waar weliswaar een degelijk overstapje voor was aangelegd, maar voor hem toch wat te spannend was. Onze Johan Ruurling draait er echter zijn hand niet voor om. Advies: kom bij het Landschapsbeheer.

De komende tijd staan de volgende werkzaamheden aan het wandelroutenetwerk gepland:

- Aanleg van een aantal ommetjes: door De Stelt, Ravenstein, Eendenkooij;
- Vernieuwen van de witte palen route door de Geffense bosjes;
- Aanleg van een paar ommetjes waar Hans Hamersma nog op broedt;
- Plaatsen van bordjes "stier in de wei" langs de struinroute aan de Maas. We willen natuurlijk geen problemen krijgen met opgejaagde wandelaars;
- Oplossen van meldingen die binnenkomen via met name VisitBrabant.

Neem eens een kijkje op VisitBrabant.nl. Daar kun je je eigen wandelroute uitzetten en printen. Volgen via de smartphone kan natuurlijk ook. Wandelkaarten zijn vaak gedateerd, waardoor de route in werkelijkheid kan afwijken. De digitale kaart op VisitBrabant.nl is de meest actuele versie waarin alle wijzigingen zijn doorgevoerd. Mocht je toch iets tegenkomen in het veld, laat het me weten, of meld het op [visitbrabant.nl/meldingen](https://www.visitbrabant.nl/meldingen).

Hans Hurkmans

Hans graaft een gat voor een routepaal in de keiharde grond (foto: Dick Roza)

Project Elzenburg-Noordkade

Ten oosten van de Macharensesweg ligt een groot grasland-perceel van ca 5 ha. Tot ca 1970 behoorde dit perceel tot het voormalige landgoed Elzenburg en was het in gebruik als bouwland. Omstreeks 1979 is het landgoed Elzenburg opgekocht door de gemeente Oss vanwege de plannen voor het aanleggen van de Osse haven en de herbestemming van het gebied tussen de haven en de Macharensesweg tot het industrieterrein Elzenburg.

Groene buffer

Rond 1998 is een deel van het gebied ingericht als groene buffer tussen de Macharensesweg en het industrieterrein. Initiatief is toen tevens genomen tot de uitbreiding van het natuurgebied Ossemeer met de aanleg van een drietal waterbassins aan de noordkant van het perceel met het doel hier een successie van verlandingsstadia te creëren ten behoeve van de verbetering van leefgebieden van watervogels, watergebonden insecten en moerasvegetaties. Het zuidelijke gedeelte, tot aan de Achterschajkstraat werd bestemd als weidevogelgebied in ontwikkeling en werd beheerd als hooiland.

Het weidevogelgebied heeft door de jaren heen nooit die functie kunnen vervullen als verblijfplaats voor weidevogels. Belangrijkste oorzaak hiervoor lijkt de onrustige ligging ten opzichte van de druk bereden Macharensesweg en de activiteiten van het haven- en industrieterrein. Bovendien zorgde de groenstrook van opgaande bomen langs de grens met het industrieterrein voor een prima vestigingsplek voor diverse roofvogelsoorten die een bedreiging vormen voor jonge weidevogels. Ook de vegetatieontwikkeling bleef achter bij de verwachting. In plaats van de ontwikkeling van een vochtig schraal grasland werden grote delen overwoekerd door een massieve vegetatie van pitrus, die ondanks frequent maaien niet terug te dringen was.

Om de biodiversiteit van het gebied te bevorderen is een herinrichting van het gebied gewenst. Doelsoorten/-groepen zijn amfibieën en akkervogels als patrijs. Daarnaast is het gebied voor de nieuwe wijk Horzak-Noord een belangrijk uitloopgebied naar het Ossemeer en het noordelijk poldergebied.

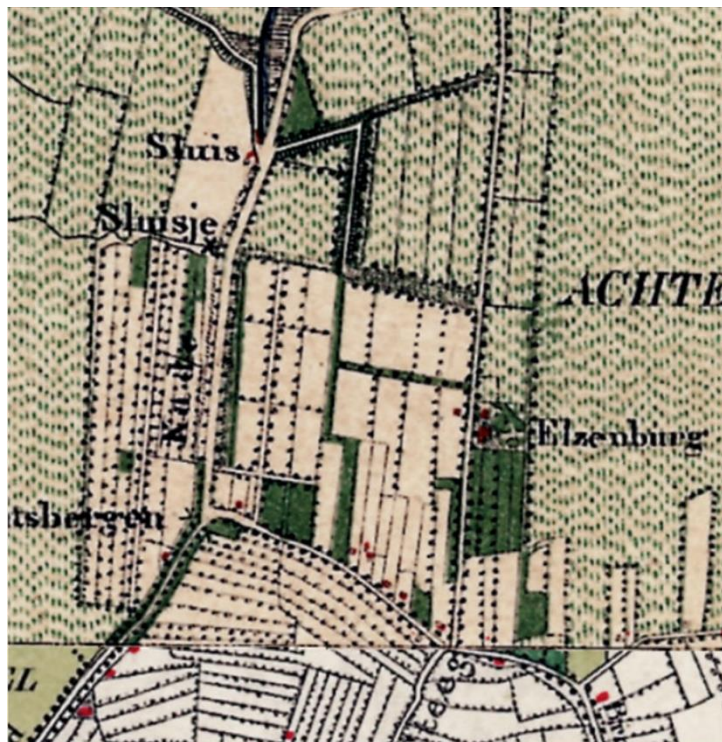
Kaart uit 1895

Historische achtergrond (zie kaarten)

Rond 1895 was dit gebied al agrarisch in gebruik. De kaart toont de indeling in akkers met houtsingels (waarschijnlijk elzensingels). Langs de huidige Macharensesweg, destijds Noordkade geheten (ofwel een voortzetting van de Meerdijk), is aan weerszijden een bosstrook te zien.

Rond 1950 was het gebruik nog steeds agrarisch, alleen zijn de akkers samengevoegd en is er een pad door het gebied aangelegd. De bosstrook was nog steeds aanwezig. Rond 1955 is het gehele gebied herverkaveld en als bouw-/grasland in gebruik genomen.

De kaart van 1895 wordt als referentie gebruikt voor de herinrichting van het gebied.

Kaart uit 1950

Kaart uit 1955

Herinrichting

Door het graven van een tweetal poelen met verschillende diepte willen we de biotoop voor met name amfibieën verbeteren. Gebleken is dat de waterbassins aan de noordzijde als biotoop voor amfibieën niet optimaal zijn door de aanwezigheid van vis. De nieuw te realiseren poelen worden gesitueerd aan de noordzijde van het perceel.

Het middengebied van het perceel wordt gekenmerkt door de massale aanwezigheid van pitrus veroorzaakt door een relatief natte bodem met een nog steeds te hoge voedingstoestand (met name fosfaat).

In dit gebied wordt een aantal kleinere akkers gerealistiseerd, omzoomd door bloemrijke akkerranden (zie kaart 1895). Daartussen worden enkele keverbanken aangelegd ter bevordering van het insectenleven, dat op zijn beurt een voedselbron is voor vogels.

Inmiddels zijn de akkers en de keverbanken aangelegd, in het najaar worden de poelen gegraven en wordt langs de Macharensesweg een groenstrook van inheems bosplantsoen aangelegd.

Henk Smouter

Oude zwembad "De Meer" in Oss

Van 1934 tot 1968 beschikte de gemeente Oss over een mooi openlucht zwembad, "De Meer" geheten, dat in de zwembehoefte van de hele regio voorzag. Oudere mensen in Oss spreken nog over het "oude zwembad" als ze het natuurgebiedje aan de Macharensesweg bedoelen.

Zwemmen in openbaar was zedenverwildering

Aan het begin van de twintigste eeuw waren er nog geen zwembaden in de regio. Er werd wild gezwommen in de Maas, in de plassen op de hei of in het Osscher Meer, een overblijfsel van de oude loop van de Maas. Maar zwemmen in het openbaar werd door de burgemeester en diverse geestelijken als zedenverwildering gezien. Er werd besloten om een openlucht-zwembad aan te leggen, niet alleen om het wild zwemmen tegen te gaan, maar óók omdat er nogal eens mensen verdronken die niet konden zwemmen. In een zwembad zou men veilig kunnen zwemmen onder toezicht van een badmeester en bovendien zwemlessen kunnen volgen. Als locatie werd gekozen voor een plek waar al veel wild gezwommen werd: de Osscher Meer. De benodigde grond werd gekocht van de Zusters van Liefde, die in Oss veel grond en gebouwen bezaten.

Niet gluren naar andere sekse

Net als veel andere projecten in de jaren dertig was de bouw van het zwembad een werkverschaffingsproject. Door de crisis eind jaren twintig waren veel mensen hun baan kwijtgeraakt. Zo'n 150 werklozen uit de regio werden bij de bouw van het zwembad ingezet. Alles werd met de hand gegraven, de stenen voor het paviljoen werden handmatig gemaakt en de Macharensesweg werd omgelegd. Ook werd er beplanting aangelegd het zwembad mocht namelijk niet vanaf de openbare weg te zien zijn. In 1933 werd gestart met de werkzaamheden en in september dat jaar was het zwembad al klaar. Op 30 juni 1934 werd de Gemeentelijke bad- en zweminrichting feestelijk geopend. Er was onder meer een damesbad, een herenbad (met springtoren met duikplanken), een volksbad en een kinderbad met zandstrand en een speeltuin. Je mocht je alleen omkleden in de kleedkamers in het paviljoen, die uiteraard op slot moesten zijn. Bovendien was er een strikte scheiding tussen de dames en heren. Tussen de baden werd zelfs een schutting gezet om gluren naar de andere sekse te voorkomen! Het water werd direct uit de Hertogswetering gehaald. De "Meer" was niet alleen een zwembad, maar het was ook een ijsbaan en een roeigelegenheid.

Publiekstrekker

Het zwembad trok vooral in de beginjaren veel bezoekers. In 1934 kwamen er 48.000 zwimmers. Het topjaar was 1959 met 143.620 bezoekers. Omdat het zwembad maar 4 maanden per jaar open was, van half mei tot half september, is dit omgerekend ongeveer 1.100 bezoekers per dag! Maar ondanks een verbouwing in 1965 had het bad begin jaren zestig zijn beste tijd wel gehad en in 1968 kwam er een nieuw bad in de Kortfoort, dat later is uitgebouwd tot het huidige Golfslagbad, dat in 1983 werd geopend. Tekst: Martine Eerelman. Dit artikel is onder de rubriek "Uit het Stadsarchief" in augustus 2008 verschenen in de Regio Oss.

Herinneringen bij "Ossermeer"

Al surfend op internet stuitte ik op een mooie foto van het "oude zwembad" aan de Machareneweg in Oss, waarbij bij mij allerlei herinneringen te boven kwamen. Tegenwoordig is het 'oude zwembad' meer bekend als het 'Os-sermeer', waar we als vrijwilligers van Landschapsbeheer Oss bij regelmaat noodzakelijke werkzaamheden uitvoeren. Onder de daarbij behorende halfelf-koffiepauze+koek is het 'oude zwembad' regelmatig onderwerp van gesprek.

Foto uit stadsarchief Oss

Terug naar de jaren zestig van de vorige eeuw, waarin het "Os-sermeer" nog het "oude zwembad" was in de polder en grotendeels gelegen in een kale poldervlakte. Het centrale punt voor vele zwemlustige Ossenaars, maar gelukkig ook voor de omliggende dorpen, door de Ossenaars veelzeggend als "de boerre" betiteld.

Om er te komen moesten "de boerre" een aardige afstand per fiets (doortrapper en niet elektrische) afleggen. Dat was al een beleving omdat dit meestal groepsgewijs gebeurde, al was het maar om wat sterker te staan ten opzichte van "de stadties", je weet maar nooit.

Tijdens deze fietstochten gebeurde er natuurlijk van alles, waarvan mijn kleinkinderen (twee meiden van 18+) nu zullen zeggen: "Opa toch".

Foto uit stadsarchief Oss

Het zwembad zelf bestond toen uit betonnen bakken die voor het zwemwater verbonden waren met de naastgelegen Hertogswetering. Goed zwemwater dus, want het stroomde vanuit de Berghemse/Herpse (Hertogs)wetering binnen.

De betonnen bakken waren voorzien van twee duikplanken, de hoge en de lage. De betonnen fundaties van deze duikplanken zijn nu nog zichtbaar in het 'Os-sermeer'.

De betonnen baden waren opgedeeld in het ondiepe deel voor de watjes en het diepe voor de echte zwemmers en natuurlijk een pierenbadje voor de peuters. De baden werden omsloten door een verharding van betontegels, niet overal even vlakliggend, en daaromheen heel veel grasveld en een 'zandstrand'.

Dan uiteraard het betonnen entreegebouw met de kassa en de draaisluizen van stalen buizen om niet ongeziens binnen te komen.

Entree verkreeg je door het kopen van een dagkaart of een maand- of zelfs een jaarabonnement.

Er was ook een kleine kiosk waar wat versnaperingen te koop waren, waaronder diverse koeken, ook die van onze koffiepauze. Een extra herinnering dus.

Maar ook de eerste (erg zoute) chips in een klein zakje met één flippo (in een apart zakje) als extra voor de verzamelaars.

Omkleden kon in de zeer eenvoudige kleedhokjes met deurtjes die veel te kort waren.

Tja, dat nodigde natuurlijk uit om er een blik onderdoor te werpen als de badmeesters niet in de buurt waren.

We kwamen om te zwemmen, duiken en waterbalspel. Het zwemmen was ik toen al meester, want ik had het bij de welpen geleerd: heel simpel je werd in de (Hertogs)wetering geworpen en je zwom vanzelf.

Veel zwemtijd werd doorgebracht op het grasveld en het "zandstrand", want daar was het meest te beleven. Zoals de Osse "stadties" opzoeken en treiteren, wat soms tot een knokpartijtje uitmondde maar uiteindelijk toch allemaal weer goed kwam.

Vooral de meiden waren favoriet op het grasveld of het "zandstrand", want daar was goed te zien wat voor vlees je in de kuip had. Van echte romances is het niet direct gekomen, temeer omdat badlakens toen nog gewone kleine handdoeken waren.

Het toezicht van de badmeesters was streng, maar rechtvaardig: maakte je het te gek dan kon je onmiddellijk vertrekken en alleen naar huis.

En tegen etenstijd vertrok de groep "boerre" weer richting huis met een goed gevoel. Misschien met een extra droomthema, maar zeker weer geheel "schôn" en een hongerige maag.

Leo van Oorsouw, een van de 'boerre'.

De betonnen dragers van de duikplankenplanken zijn de enige zichtbare restanten van het oude zwembad (foto: Dick Roza)

Mag Osse bever blijven?

Op onze werkplekken komt de bever op tal van locaties voor, zoals langs de Hertogswetering bij het Ossermeer, de Rietgors en Herpen. Ook treffen we zijn sporen aan in Kusters Busken en bij het voetbalveld in Haren. Maar sinds half april blijkt de bever zich ook uitstekend thuis te voelen in een grote vijver (met fontein) midden in de woonwijk Ussen in Oss.

Nadenken over bever in een woonwijk

Zijn aanwezigheid midden in een woonwijk kwam voor het eerst publiekelijk aan het licht toen in een geasfalteerd wandelpad, vlak bij de straat "Het Boegbeeld", op een tweetal plekken flinke gaten ontstonden. Een gevolg van het graven van een bevergang onder dat pad door. De gemeente zette het pad onmiddellijk af met een aan een bruggetje verankerd hek met een waarschuwbord: "Afgesloten i.v.m. valgevaar bevergangen". Natuurlijk haalde dit bevernieuws, compleet met twee foto's (één van het bord en de andere van de doorgeknaagde boom aan de Hertogswetering die figureerde in het artikel op pagina 5 van onze vorige nieuwsbrief), de kolommen van het Brabants Dagblad van 17 april. "Oss moet gaan nadenken hoe het in de toekomst met de bever omgaat", adviseerde Vilmar Dijkstra, beverdeskundige van de Zoogdiervereniging, in het artikel.

Gedogen een duur en lang traject

Dijkstra ging uitvoeriger in op de Osse bever in een tweede artikel in BD van 5 mei, nadat de gemeente de drie bevergangen provisorisch had afgesloten met enkele trailers van bamboestokken om te controleren of ze nog in gebruik waren bij de bever, die overigens onder andere door onze vrijwilliger Wil Kremer, wiens achtertuin aan een belendende waterloop ligt, gezelschap had gekregen van een "maatje". Zou de gemeente tot actie over willen gaan d.w.z. gedogen van de bever of het dier verplaatsen, dan zou dat een duur en bewerkelijk traject zijn, zo hoorden we ook van onze gemeentelijke ecooloog Jos van Oorschot, die we raadpleegden. We zullen u op de hoogte houden van de Osse "bevergate". Overigens is Oss niet de enige stad in ons land waar bevers wonen. Ook in de wijk Dukenburg in Nijmegen zijn ze al geruime tijd ingeburgerd en geaccepteerd, in de Flevopolder ziet men hen in woonwijken in Lelystad, Almere en Dronten. Ook in de stad Roermond kijkt men niet meer van zijn aanwezigheid op.

Dick Roza

Bamboestokken die de gemeente plaatste vóór de door de bever gegraven gangen (foto: Dick Roza)

Poep moet leven

Wie de uitzending van Vroege Vogels van 12 juni op NPO 2 heeft gezien, heeft natuurlijk ook met grote aandacht naar het item over poep van grote grazers gekeken. Runder- en paardenpoep is een bron van leven, maar moet dan wel vrij zijn van bestrijdingsmiddelen en medicijnresten. Vlaaien en bolussen zijn een belangrijke schakel in de natuur.

Antiwormmiddelen catastrofaal

Maar zelfs in natuurgebieden valt de kwaliteit van bolussen en vlaaien erg tegen. Daarom startte Leo Lennartz van ARK-Natuurontwikkeling onderzoek naar de kwaliteit van de poep in de Maashorst met de campagne "Poep moet leven". Veel poep is dood; er komen nauwelijks insecten in voor, vooral op het boerenland. Boerenland is qua natuur sowieso een woestijn. Maar zelfs in veel natuurgebieden valt er aan de poep weinig te beleven. Bij gebrek aan eigen vee besteden veel natuurorganisaties de begrazing van natuurgebieden uit aan boeren. En daarmee komen de problemen. Gehouden vee, dus boerenvee, krijgt preventief antiwormmiddelen en bijvoorbeeld schapen krijgen middelen tegen huidparasieten. Het meest gebruikte antiwormmiddel ivermectine is net zo erg als het beruchte neonicotinoïde. Net zo moeilijk afbreekbaar en net zo dodelijk voor vrijwel alle andere ongewervelden. Het vernietigt niet alleen alle leven in de poep, maar is door uitspoeling ook voor bodemdieren catastrofaal. En als het uitspoelt naar een sloot of ven, dan doet het ook daar zijn giftige werk. De middelen tegen huidparasieten waarmee de schapenvacht vaak in het veld wordt behandeld, dwarselen deels direct op de bodem neer of spoelen anders wel bij de eerste regen van de schapenrug.

Poep basis van organismen

Vrijwel meteen wanneer iets is "gedropt", verschijnen kleine mestvliegen. Niet al te sterke beestjes die alleen in verse mest kunnen doordringen. De mest ruiken ze op honderden meters afstand. Al snel volgen vette strontvliegen en mestzwemtorren. Een drukte van belang in de stronthoop! Die torren kunnen alleen in verse poep mestingen graven en zorgen daarmee voor beluchting en extra ingangen voor andere ongewervelden. Er gaan bacteriën groeien, die weer andere insecten aantrekken en de voor vertering van de mest zorgen. Ondertussen verschijnen er steeds meer insecten, die - veelal voor hun voortplanting - van mest afhankelijk zijn. Dankzij de darmassage is de kiemkracht van de onbewust gegeten zaden toegenomen waardoor allerlei groene sprietten vanuit de mest omhoog groeien. Steeds meer blijkt poep de basis van een wereld van organismen. Naast insecten regenwormen, planten, kraai, geelgors en andere vogels laven ook dassen zich aan de opbrengst van de poep, zo was duidelijk in de uitzending van Vroege Vogels te zien. Lees meer op: www.poepdoet-leven.nl.

Dick Roza

Stand van zaken natuur-beheer en routebeheer

Zaterdag 7 maart was onze laatste werkdag van het voor-corona tijdperk. Wanneer de eerste werkdag van het nieuwe normaal zal zijn blijft voorlopig nog afwachten, duidelijk is dat er eerst een virusvrije samenleving zal moeten zijn alvorens we weer zoals vanouds kunnen werken. Vooralsnog en tot die tijd zullen we ons blijven aanpassen aan de vigerende regelgeving. En wie weet gaat de mensheid zich meer en meer beseffen dat we ook een onderdeelje zijn van de natuur en het misschien beter is om ons daar op te richten.

Los van deze problematiek even een korte doorkijk naar de huidige stand van zaken anno 2020 van onze activiteiten in het natuurbeheer en routebeheer. Om maar meteen met de conclusie te komen: we staan er op alle fronten prima voor, hetgeen zich vooral ook vertaalt in een grote groep vrijwilligers die met grote regelmaat actief zijn. Vorig jaar hebben we met z'n allen ruim 20.000 vrijwilligers uren afgeleverd aan moedertje natuur. Dat jaar gaan we dit niet halen, omdat we nu al ruim 2 maanden noodgedwongen op een laag pitje acteren. Veiligheid is een belangrijk onderwerp bij onze werkzaamheden. Recent hebben we een RI&E-plan (risico-inventarisatie) op laten stellen en handelen we ook als zodanig op de werkplekken. Al onze gereedschappen, machines en hulpwerktuigen worden jaarlijks gekeurd en zo nodig vervangen. Heel veel plezier beleven we aan onze professionele accubosmaaiers, volgende stap is accukettingzagen, zijn we ook van die herrie af. Onze timmerwerkplaats wordt binnenkort uitgebreid met een vandiktebank, ons machinepark met een nieuwe tuintractor en onze werkruimte in de Tolstraat wordt uitgebreid middels vervanging, uitbreiding en inrichten van de garage tot werk- en opslagruimte. In het najaar wordt hiermee begonnen, de bouwvergunning is inmiddels binnen.

Langlopende afspraken

Financieel gaat het ook prima, zoals bekend krijgen en hoeven wij geen subsidie, wij werken voor ons geld. We staan op het punt om een nieuwe langlopende overeenkomst met de gemeente Oss af te sluiten. Daarin is vastgelegd waar en welke werkzaamheden we uitvoeren en hoeveel vergoeding we daarvoor ontvangen. Ook met Waterschap Aa en Maas, Natuurmonumenten, Brabants Landschap en enkele particuliere natuurbezitters hebben we langlopende afspraken over beheer en onderhoud van een aantal van hun natuurgebieden binnen de gemeente Oss. En zoals elk jaar wel het geval is, dienen zich ook nu weer enkele interessante nieuwe projecten aan. Denk hierbij aan het grote groenplan voor de kern Lithoijen, waarvoor we deze week een fikse subsidie hebben mogen ontvangen om de biodiversiteit in deze omgeving een flinke stimulans te geven. Ook subsidie ontvangen voor een project om de Maashorstbreuk in beeld te brengen. Verder gaan we meehelpen aan een project om monumentale toekomstbomen aan te planten. En met de gemeente zijn we in overleg om een bosbeheerplan op te stellen voor de hele zuidelijke bosrand vanaf de Naaldhof tot en met de Geffense plas. Na afronding hiervan gaan we onze activiteiten in deze bosgebieden substantieel vergroten. Ook in het Geffens Veld komen nog een paar mooie uitbreidingen en niet te vergeten onze samenwerking met het Arboretum in Geffen.

Je treft het in Oss

Het routebeheer loopt ook als een trein. Met routebeheer bedoelen we dan het onderhoud aan alle bewegwijzering van de wandel- en fietsroutes binnen de gemeente Oss. In totaal hebben we het dan over plm. 1000 km. Met ingang van dit jaar werken we hiertoe niet meer samen met de regionale VVV, maar met VisitBrabant/routebureau Brabant. Ook voor deze activiteiten hebben we een langlopende overeenkomst met de gemeente Oss afgesloten, zij is dus onze opdrachtgever in deze. Bijzonder in deze samenwerking is het up to date houden van de wandel- en fietsroutes en ommetjes op de site van de gemeente, genaamd "Je treft het in Oss". Kijk eens op deze site en dan met name naar het onderdeel wandelen en fietsen. Nagevoeg alle wandel- en fietsroutes die daar op staan zijn in de "knooppunten" gezet, uitgewerkt en van een beschrijving voorzien door onze vrijwilliger Hans Hamersma.

Tonnie van Hooff, coördinator beheer.

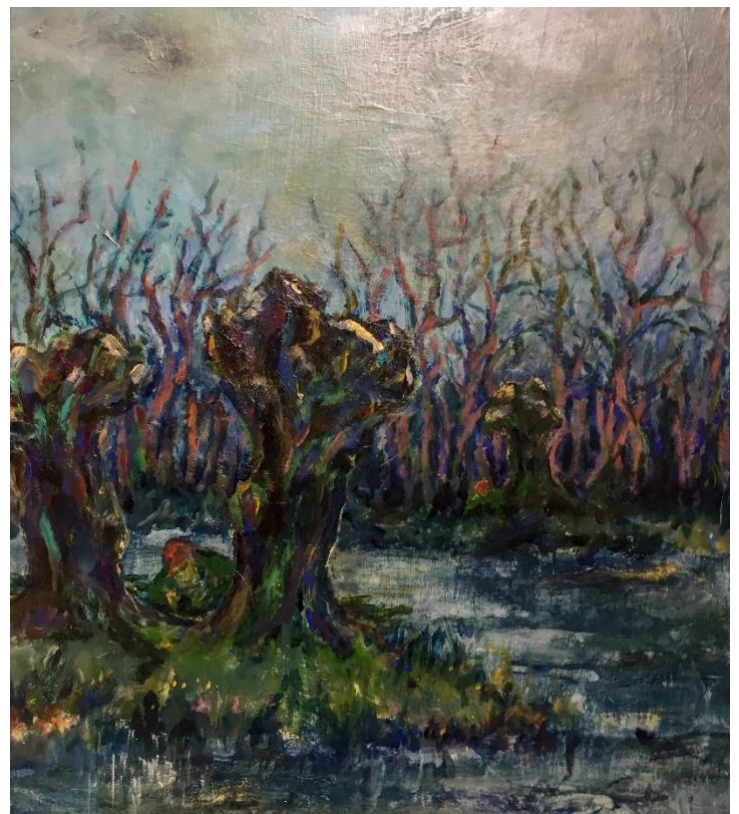
Creatief in Coronatijd

Wie de kranten en de praattafelprogramma's op TV tijdens de coronaperiode gevolgd heeft, zal het wel zijn opgevalen dat er in die bange en onzekere periode veel mensen hun plotselinge "vrije tijd" een positieve invulling gaven door met een nieuwe hobby te beginnen.

Snelle goede vorderingen

Zo ook onze vrijwilliger Rien van Son uit Reek. Om zijn zorgen om de angstige situatie te vergeten haalde hij zijn schilderspullen tevoorschijn en probeerde met het schilderen van realistische bloemen en boeketten tot rust te komen. En in een leuke korte corona-correspondentieperiode met Rien liet hij me dan ook af en toe wat van zijn vorderingen zien. Zijn resultaten, die mij in het begin al bevielen, werden steeds beter. Het laatste werk dat Rien me stuurde, had iets met ons werk bij landschapsbeheer te maken, namelijk het knotten van wilgen. Op de bijgaande foto van het nu wat abstracte schilderij ziet u ook een vrijwilliger afgebeeld, met helm op natuurlijk.

Dick Roza

In Memoriam Jaap Wester

Op 29 mei is tot ons leedwezen onze vrijwilliger Jaap Wester op 73 jarige leeftijd overleden.

Jaap, die op 27 december 1946 in de stad Groningen geboren werd, studeerde biochemie aan de universiteit van Groningen. Na een tussenstop van drie jaar in Utrecht verhuisde hij naar Oss. Daar werkte hij van 1977 tot aan zijn pensionering in 2011 bij Organon, als researchmedewerker in het lab en later in beleidsfuncties op het gebied van HSE (gezondheid/veiligheid/milieu). Jaap was levenslang een echte buitenmens. In zijn jeugd zeilend, later met kinderen kamperend en wandelend. Meer dan 30 jaar was hij ook lid van de Vogelwerkgroep van IVN Oss. Vanaf 1999 werd het zeilen weer opgepakt met eigen kajuit zeilboten, waarmee hij lange reizen maakte o.a. over de Waddenzee en de Noordzee. Toen het zeilen in 2015 niet meer ging door de Parkinson, werd de boot verkocht en werd een camper aangeschaft waarmee nog heerlijke vakanties werden gemaakt.

In 2014 meldde hij zich aan bij Landschapsbeheer. Hij vond het heerlijk om in de natuur te werken met zeer verschillende mensen, waaronder diverse "Organezen". Hij had het ontzettend graag veel langer willen doen, maar werd al heel snel ernstig belemmerd door Parkinson. Hij heeft het echt heel moeilijk gehad met het opgeven van zijn werkzaamheden bij ons! Maar omdat hij zich toch nog graag verdienstelijk wilde maken voor ons bezorgde hij nog tot voor kort de nieuwsbrief in zijn woonbuurt. Het laatste half jaar werd het leven Jaap steeds zwaarder; naast lichamelijke beperkingen had hij ook meer en meer moeite met onthouden en overzicht houden. Toen hij half mei ernstige psychische klachten kreeg, volgde een opname van twee weken in het ziekenhuis.

Hij overleed thuis op 29 mei, een stralende zonnige dag. Op 4 juni vond de uitvaart in besloten kring plaats op de Natuurbegraafplaats van Schaijk. Hier zal de as ook deels begraven worden, het andere deel zal worden uitgestrooid op Jaaps geliefde Terschelling.

Jaap en Nelleke hebben drie kinderen en negen kleinkinderen. Met twee van de kleinkinderen plukten dochter Wietske en schoondochter Manon in onze tuinderij een mooi boeket bloemen dat bij de uitvaart de kist van Jaap versierde.

Zomer in tijden van Corona

Het zijn geen gemakkelijke tijden voor de hele wereld. Corona of wel Covid 19 is overall, van Australië tot Alaska. Miljoenen mensen werkloos, vooral mensen die toch al in moeilijke posities verkeren. Wij, landschapbeheerders, hebben er ook mee te maken. We moeten ons aan allerlei regels houden. Het leven is ineens heel saai geworden, kussen en knuffelen en elkaar aanraken mag niet meer. Als pasgeboren baby's 14 dagen niet wordt aangeraakt, worden ze ziek en gaan vaak dood. Niet mogen aanraken is een bijna onacceptabele uitwerking van de "coronamaatregelen". Laat dit maar snel voorbijgaan en ons aan de regels houden, maar daar moeten geen wetten voor gemaakt worden! Dan gaat het hopelijk snel voorbij.

Wij houden ons aardig goed aan die regels bij Landschapsbeheer. We zijn weer goed bezig, zodat er geen grote achterstanden in onderhoud en beheer van mooie natuurgebiedjes ontstaan.

De zomer komt er weer aan, die hopelijk niet zo droog wordt als de lente. Dat is wel vervelend voor de vakantievierders, maar broodnodig. In het voorjaar is er genoeg water gevallen, hele landerijen stonden onder water, de beken en kleine rivieren waren buiten hun oevers getreden. Waarom was het binnen in een maand weer droog op het land? Omdat we in Nederland met water maar een ding willen: zo snel mogelijk afvoeren, met als gevolg dat we niet genoeg buffers hebben om natuurgebieden van voldoende water te voorzien. Boeren mogen geen water meer uit het beken en rivieren halen, ze pompen het nu op en moeten steeds diepere putten slaan om bij het water te kunnen komen.

Die rechtgetrokken beken moeten maar weer snel gaan meanderen, poelen moeten er worden aangelegd, boeren moeten leren ook op nattere grond te kunnen boeren en waterschappen moeten eindelijk echt werk gaan maken van water vasthouden in het land in plaats van het snel afvoeren.

Landschapsbeheerders in het hele land kunnen prima plannen maken en uitvoeren voor het maken van poelen en voor het weer terugbrengen van de kronkels in de beken. Beschouwer.

Meanderende beek bij Sint Michielsgestel (foto: Jan Oomen)

Kort Nieuws

Graanakkers ingezaaid in Maashorst

Boswachters van Staatsbosbeheer hebben eind april in de Maashorst een zevental akkers, ook wel fauna-akkers genoemd, ingezaaid - gedeeltelijk met de hand - als voedsel- en schuilgelegenheid voor allerlei dieren.

Granen bieden voedsel

De akkers liggen verspreid over de hele Maashorst, van het Palmven bij Schaijk, de Kannonberg bij Nistelrode tot aan Slabroek bij Uden. De boswachters zaaien granen in, zoals witte en zwarte haver, gerst en zomertarwe. Deze granen geven veel voeding aan vogels. Akkervogels zoals patrijs, kwartel, geelgors, ringmus, ortolaan, veldleeuwerik en grauwe gors zullen hier op meerdere wijzen van profiteren. In het voorjaar en de zomer trekken nectarplanten insecten aan. Deze zijn een belangrijke voedselbron voor de jongen van de vogels. De grote zaden van het graan zijn juist in het najaar belangrijk wintervoedsel voor de vogels zelf. Men laat de akkers dan ook ongemoeid tot volgend voorjaar, zodat ze een jaar lang van waarde zijn!

Kleinschalig akkerbeheer

Veel kleinschalige akkers die in vorige eeuwen nog door boeren werden bewerkt, zijn na de 2e wereldoorlog verdwenen. Dat komt onder meer door onkruidbestrijding en gebruik van kunstmest. Juist die kleinschalige akkers zijn een belangrijke voedselbron voor talloze insecten, kleine zoogdieren en vogels. Ze bieden dekking en schuilgelegenheid voor ree en haas. Staatsbosbeheer beheert zo'n 10 akkers in de Maashorst. De akkers liggen buiten het begrazingsgebied. In het begrazingsgebied kan de natuur zijn gang gaan en in de schil er om heen is ruimte voor kleinschalig natuurbeheer. (DR)

Stierenkuilen en zandbaden

Stierenkuilen en zandbaden zijn belangrijk voor pionierplanten, graafwespen, zandbijen en andere insecten. Stieren van bijvoorbeeld Schotse Hooglanders in natuurlijke kuddes maken die kuilen in de bronstijd. Zandbaden ontstaan door wisenten of paarden.

Bronstloeiën

Stieren die deel uitmaken van natuurlijke kuddes zijn eeuwenlang weggeweest in de Nederlandse natuur. Sinds ruim dertig jaar zijn ze weer terug en kunnen we hun gedrag en invloed op het landschap weer zien in onze natuurgebieden. En dat is vaak ronduit fascinerend. Tijdens de bronst in mei en juni worden er overal in het landschap stierenkuilen gemaakt. De stieren produceren daarbij indrukwekkende 'bronstloeiën'. Die zijn deels van zo'n lage frequentie, dat het alleen te voelen is in je buik in plaats van te horen. Het geluid draagt kilometers ver en vertelt rivalen al op grote afstand dat er serieuze tegenstand te verwachten is. De stieren graven de kuilen om elkaar te imponeren. Als dat niet voldoende is, dan tooien ze hun hoorns met graspollen of struiken, gaan flank aan flank staan en tonen hun gespierde nek aan elkaar. Als zelfs dat niet genoeg is om de tegenstander af te laten druipen, dan wordt er stevig geknokt.

Poten zorgen voor zaadverspreiding

De stierenkuilen liggen in clusters bij elkaar en zijn verbonden met wissels. De zaden van pionierplanten blijven aan de poten haken en het frequente bezoek van de stieren zorgt voor een uitstekende zaadverspreiding. De zandbaden en stierenkuilen waren in de Maashorst binnen een jaar present, maar daarmee nog niet de bijbehorende biodiversiteit. Voordat al die zeldzame bijen- en wespesoorten zich melden, gaat er nog een aantal jaren overheen. Maar gelukkig kwamen de eerste soorten al snel, zoals klein en Duits viltkruid. Ook soorten als blauwvleugelsprinkhaan, bastaardloopkever en grijze zandbij waren er vroeg bij en lieten de afgelopen jaren een duidelijke toename in aantallen zien. (DR)

Stier graaft een kuil (foto: Theo Audenaerd)

Veiligheidsmaatregelen Slabroekse Bergen

Na de confrontatie tussen een bezoeker en een tauros in januari van dit jaar, werd er een tijdelijk raster om het gebied geplaatst. Recent werden er ook nog een aantal extra voorzieningen getroffen om de veiligheid, zowel voor bezoekers als grazers, te verbeteren en te garanderen.

Uitkijkbult verwijderd

Zo zijn, om de situatie overzichtelijker te maken, langs de drukke fietspaden op meerdere plekken bomen en struiken verwijderd. Zo kunnen bezoekers en grazers elkaar tijdig opmerken en de veilige 50 meter afstand houden. Ook is een perceel toegevoegd aan het begrazingsgebied waardoor de taurosen meer ruimte krijgen om te grazen. Op drukke punten, waar zowel bezoekers als grazers komen, is meubilair verplaatst. Er zijn twee picknickplekken ingericht waar grazers niet kunnen komen. Bij deze rustplekken en bij de fietsingangen zijn informatieborden met gedragsregels geplaatst. De "uitkijkbult" aan de Udensedreef is verwijderd. Deze hooggelegen plek trok ook dieren aan en dit leidde tot ongewenste situaties. Het begin januari geplaatste tijdelijke raster werd ook weer verwijderd. De grazers kregen na openstelling weer toegang tot de nattere delen van het begrazingsgebied en de voedsel- en drinkwatervoorziening voor de dieren werd hiermee verbeterd. (DR)

Waar staan grote grazers in Maashorst?

Op verzoek van veel bezoekers heeft Team de Maashorst een digitale kaart gemaakt met daarop aangegeven waar het begrazingsgebied in de Maashorst precies ligt.

Gedragsregels op fietspad gespoten

Zo zie je waar het gebied begint en eindigt. Hoe je er omheen wandelt of fietst of juist doorheen gaat. De oriëntatie is gemaakt op basis van de wandel- en fietskooppunten. Ook lees je wat de gedragsregels zijn en hoe je het gedrag herkent van een tauros die nerveus is. De locatie waar welke grazers staan, kan afwijken, want de grazers bewegen zich door het begrazingsgebied. In het natuurgebied de Maashorst is op verschillende borden een QR code geplaatst. De digitale kaart van de locatie van de grazers kun je daar downloaden op je mobiel. Zo zorgt het Team de Maashorst dat iedere bezoeker zich kan oriënteren en kan zien hoe het begrazingsgebied loopt. Om wandelaars en fietsers te attenderen op het benaderen van het begrazingsgebied en te laten zien wat 50 meter afstand is tot een grazer, komt er informatie op het fietspad via tekst die op het pad is gespoten met krijt. Na verloop van tijd vervaagt deze informatie. Team de Maashorst wil testen of dit een efficiënte manier is om de bezoekers alert te maken op de gedragsregels die in het begrazingsgebied gelden. Kijk ook eens op: www.teamdemaashorst.nl. (DR)

Boekenrubriek

Bescherming Biodiversiteit, een weerbarstige uitdaging

Hierin wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste knelpunten bij het beschermen van de biodiversiteit in Nederland en worden aanzetten gegeven voor een beter beleid. 312 pagina's, geschreven door Jan van der Straaten, Willem van Kruijsbergen en Henk Sierdsema en werd uitgegeven door Pictures Publishers. De prijs bedraagt €34,95.

Onbegrensd Brabant

Drie Brabanders in hart en nieren, literair schrijver Stijn van der Loo, journalist Paul Spapens en dichter JACE van de Ven, hebben een boek uitgegeven met als titel "Onbegrensd Brabant".

In verschillende literaire genres willen ze laten zien hoe mensen hun eigen grenzen optrekken. Het boek is een pleidooi om die grenzen te slechten, er overheen te trekken en op die manier andere mensen te ontmoeten.

Het boek, dat 90 pagina's telt is een uitgave van uitgeverij BravoBrabo en kost €19,90 Het kan besteld worden via mijnwebwinkel.nl/studiobbb.

Essaybundel "Natuurbeleid betwist"

In "Natuurbeleid betwist" geven 13 wetenschappers, filosofen, beleidsmakers en actieve burgers hun kritische visie op het huidige natuurbeleid en de steun daarvoor in de samenleving.

De redactie was in handen van Arjen Buijs en Froukje Boonstra, respectievelijk senior onderzoeker en senior bestuurskundige bij Wageningen Environmental Research. Prijs van de bundel is €19,95. ISBN:9789050117456.

Fraai boek over Ravenstein

Op 2 april verscheen een fraai boek over Ravenstein, waarin de geschiedenis van het stadje Ravenstein van 1360 tot 2020. Het boek, op groot formaat, wordt uitgegeven door Heemkundekring Land van Ravenstein.

Het boek, dat 240 pagina's telt, kost €30 en is te bestellen bij de heemkundekring. Leden van de heemkundekring en van de KBO krijgen €5,-korting.

"Het Waterloopbos"

Vorig jaar verscheen een herdruk van het in 2017 verschenen, interessante boek "Het Waterloopbos", een boeiend verhaal over de transformatie

van Waterloopkundig Laboratorium naar een rijksmonument met monumentale kunst in een magisch bos. Het boek telt 240 pagina's is full colour, kost €29,50 ISBN nummer 978 94 92474 070.

Tuinieren voor de geest

Psychiater/botanist Sue Stuart-Smith, docent aan de Tavistock Kliniek in Londen en werkend voor de National Health Service, schreef het boek "Tuinieren voor de Geest" over hoe we gelukkig worden van zaaien, wieden en snoeien. Het boek (320 pagina's) kost €24,99 en is uitgegeven door uitgeverij De Bezige Bij.

Veldgids Zweefvliegen

Bij de KNNV verscheen de "Veldgids Zweefvliegen". Het is de eerste Nederlandstalige veldgids waarmee alle 384 soorten zweefvliegen van België en Nederland aan de hand van gedetailleerde macro-opnames op naam kunnen worden gebracht. Het boek kost €34,95. ISBN 9789050117562

Volkstuinverhalen

Over het groene stadsleven Auteur(s): Suzanne de Boer, Marieke de Geus Volkstuinen zijn populairder dan ooit. Hoe komt het dat volkstuinders zo verzot zijn op hun stukje van de wereld? Op hun landje dat wel een landgoed lijkt? Wat maakt die tuinen tot tafeltje-dekjes voor vogels en vlinders en een broedplaats van biodiversiteit? Het boek kost €21,95. ISBN 9789050117401 (DR)

Rectificaties

Bruine grootoorvleermuis

Grijze vleermuis

Henk de Wit van de Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant attendeerde ons erop, dat hij in ons vorige nummer (dat hij overigens weer een geweldige nieuwsbrief vond: "hoe krijgen jullie dat iedere keer weer voor elkaar, alle lof") een tweetal kleine, maar storende foutjes had gevonden.

In het stukje over de vleermuiskelder aan de Oude Baan op pagina 7 werden door Henk bij zijn inventarisatie inderdaad twee vleermuizen aangetroffen. Echter, het waren geen grijze grootoren, maar gewone of bruine grootoren.

De grijze zijn aanmerkelijk zeldzamer dan de gewone, zegt hij.

Grus grus

En op pagina 16 in het artikel over kraanvogels in de Peelvennen staat een foto van een grijze kraanvogel. Dat is niet de kraanvogel die op enkele plaatsen in Nederland broedt, zegt Henk, maar dat staat wél in het artikel. Op de foto staat een kroonkraanvogel die wel in dierentuinen te zien is, maar niet in de vrije natuur. De kraanvogel die in Nederland broedt, is de grus grus oftewel de Europese of Euraziatische kraanvogel en die is aanmerkelijk groter dan de kroonkraanvogel. De grus grus ziet u dus alsnog hieronder afgebeeld. We vinden het heel fijn dat deskundigen (en Henk weet dus alles van vleermuizen én van vogels blijkbaar) ons blad zo nauwkeurig lezen.

Kraanvogel Grus grus

En tenslotte werden we er door Maria Michiels op gewezen, dat we bij de bespreking van de 24e editie van Heukels' Flora op pagina 17 een verouderde foto van de boekomslog plaatsten. Hierbij treft u nu de nieuwste buitenkant van het boek aan. Sorry voor de foutjes! (DR)

Heukels' Flora van Nederland

Ik las in de nieuwsbrief van Landschapsbeheer een artikel over de nieuwe Heukels' flora geschreven door Dick Roza. Echter... de foto die bij dit artikel staat is van de oude 23e druk. Deze is al 15 jaar in gebruik en nu dus vervangen door een prachtige 24e druk.. Verder klopt alles, zelfs het ISBN nummer.

Maria Michiels

Uitzending Vroege Vogels over Maashorst*

Filmploegen van BNN/VARA streken eind mei/begin juni enkele dagen neer in de Maashorst om opnames te maken voor het TV-programma "Vroege Vogels". De documentaire van 50 minuten die daaruit ontstond, werd uitgezonden op 12 juni op NPO 2 om 19.50 uur.

Vele aspecten aan bod

In de uitzending wordt naar verschillende aspecten van het natuurgebied gekeken. Rimbaud Laperre van de VU-Amsterdam vertelt over de Peelrandbreuk en de wijstverschijnselen, Roeland Vermeulen van "Free Nature" is geïnterviewd over de begrazing door grote grazers, Leon van den Berg, medewerker ecologie en biochemie van Bosgroep Zuid vertelde over het "steenmeelproject" en de verzuring van De Maashorst en ARK-Natuurontwikkeling liet via een "poepsafari" zien wat er zoal op een gezonde rundervlaai afkomt. Aan de uitzending werd o.a. meegewerkt door leden van de IVN-afdelingen Uden en Veghel, Vogelwacht Uden, natuurcentrum de Maashorst in Slabroek. Maurice van Doorn, bosbeheerder van de gemeente Uden gaf een toelichting bij de opnames van een wildcamera. De uitzending is nog terug te zien op "Uitzending gemist".

*Het is leuk te weten dat ook de Franse TV-zender "Franceinfo" dit voorjaar in Frankrijk een in de Maashorst gefilmde documentaire over de wisenten in de Maashorst uitzond, met als titel "Le retour des Bisons d'Europe". (DR)

Nationale Tuinweek

Van 13 t/m 21 juni werd weer de Nationale Tuinweek gehouden met daarin opgenomen het "Open Huis Weekend" op 20 en 21 juni. De Nationale Tuinweek is een evenement van de vereniging "Groei en Bloei". Het thema is dit jaar: de "eetbare tuin".

Bewoners meer met groen

Tuinieren is hot. Vooral ook tijdens de coronacrisis is in de stedelijke omgeving de belangstelling voor tuinieren gegroeid. Op braakliggende terreinen ontstaan moestuinen. Guerilla gardening en samen tuinieren zijn vrijetijdsvormen die dertigers en veertigers aanspreken. Stadstuinbouworganisaties stimuleren bewoners meer te doen met groen, ook in binnentuinen en verticaal tegen gevels of op balkons. Buiten de stad is de aandacht voor tuinieren van oudsher al groot. De afdelingen van Groei en Bloei werken al veel samen met lokale organisaties om tuinieren en groupe onder de aandacht te brengen, zoals tuincentra, lokale groenvoorzieners, volkstuincomplexen, moestuinen etc. Groei en Bloei werkt al jaren samen met Stichting "Steenbreek". Het thema "De Levende Tuin" sluit goed aan bij de doelstelling van Steenbreek, het vergroenen van de Nederlandse tuinen.

Samen met andere groenorganisaties

Maar er zijn meer organisaties met een groen hart. Groei en Bloei, Stichting "Steenbreek", Vogelbescherming Nederland, IVN, Natuurmonumenten en KNNV bundelen sinds 2019 hun krachten om met elkaar de Nationale Tuinweek breder bekend te maken. Ieder doet dit op zijn eigen manier met zijn eigen middelen. Daarom zijn er ook dit jaar weer activiteiten van Groei en Bloei met één van zijn partners. De Nationale Tuinweek sluit derhalve perfect aan bij die groeiende belangstelling voor tuinieren en alles wat met groen te maken heeft. Meer informatie is te vinden op nationaletuinweek.nl. (DR)

Nieuwsupdate herstart Kesselse Waard

Op 27 maart brachten K3 Delta en Natuurmonumenten een nieuwsupdate uit over de herstart van de werkzaamheden in de Kesselse Waard en de vorderingen van het project.

Geen granulaat in Kessel!

Zoals bekend is K3 Delta bezig met de herinrichting van de Kesselse Waard. Het gebied wordt heringericht om goede omstandigheden te creëren voor riviergebonden natuurontwikkeling. Onderdeel van die herinrichting is het verontdiepen van de plas door het toepassen van grond en waterbodem. In de nieuwsbrief o.a. ook aandacht voor de uitzendingen van Zembla over het toepassen van chemische stof granuliet bij het verontdiepen van plassen, het verwijderen van zwerfpuil, dat achterbleef na het hoogwater, en de drijfschermen die bij het verontdiepen van de Kesselse Waard gebruikt worden. U kunt de nieuwsbrief downloaden via K3delta.nl. (DR)

Grens van Brabant

Naar aanleiding van het project "De Grens van Brabant" door Paul Spapens, Stijn van der Loo en JACE van de Ven en vanwege het verschijnen van hun boek "Onbegrensd Brabant" (zie artikel in deze nieuwsbrief) heeft Omroep Brabant een serie afleveringen uitgezonden onder de titel "De Grens van Brabant". De laatste aflevering was op 19 mei en ging over de Peelrandbreuk. De uitzendingen zijn terug te kijken op omroepbrabant.nl.

Heksenboom behaalt 4^e plaats

De Brabantse "Heksenboom van Zwarte Kaat" uit Bladel is op de 4e plaats geëindigd bij de verkiezing van "The European Tree of the Year" 2020. De beuk kreeg 18.452 stemmen. Vorig jaar eindigde de "Troeteleik" in de middenberm van de A 58 bij Ulvenhout op de 7e plaats.

Bomen met verhalen

De Europese winnaar van de "Boom van het Jaar" is deze keer "de Bewaker van het overstroomde dorp" in het Tsjechische Chudobín geworden met 47.226 stemmen. Dat is een 350 jaar oud dennenboom, die op een rotsachtige landtong in een stuwmeer groeit. De tweede plaats met 28.741 stemmen was voor een ginkgo in Daruvar in Kroatië en een populier uit Rusland eindigde met 27.411 stemmen op de derde plaats. Helemaal onderaan eindigde de eik van Tricase in Italië met slechts 10.730 stemmen! SBNL Natuurfonds heeft sinds 2018 het initiatief genomen om ervoor te zorgen dat ook de verhalen achter de Nederlandse bomen bekendheid krijgen. Bomen vertellen ons verhalen! Verhalen om gedeeld te worden en steeds weer verteld te worden. Door de plek waar ze staan, zijn bomen stille getuigen van menselijke emoties en verhalen, groot en klein. "De Boom van het Jaar"-verkiezing draait om markante bomen met een bijzonder verhaal. Het kan gaan om een historisch verhaal of om een boom met een bijzondere maatschappelijke waarde voor een dorp of stad.

www.boomvanhetjaar.nl

LOONBEDRIJF PETER LOEFFEN

Waterstraat 5, 5374 KB SCHALJK • Tel.: 0486-461505 • Fax: 0486-464230

Nederlands natuurrecord in Vlijmens Ven

Waar aan de zuidkant van Den Bosch de flats als paddenstoelen uit de grond schieten, ontwikkelt de natuur zich aan de andere kant van de oude spoordijk, bij de Moerputtenbrug, minstens zo snel door een aantal ingrijpende maatregelen in de natuurgebieden daar.

Leefgebied van pimpernelblauwtje vergroten

In de periode 2012-2017 werd hier, met subsidie van de Europese Unie, het LIFE + project "Blues in the Marshes" gerealiseerd. Samen met de Vlinderstichting, Waterschap Aa en Maas, Staatsbosbeheer, provincie Noord-Brabant en gemeente Heusden ging Natuurmonumenten aan de slag. Van ongeveer 200 hectare van de deelgebieden Vlijmens Ven en Honderd Morgen werd de met meststoffen verrijkte bovenlaag gemiddeld 40 cm afgegraven.* Vervolgens werd maaisel uit drie brongebieden uitgestrooid, uit de Moerputten (direct grenzend aan de Honderd Morgen), het Labbeget (Sprang-Capelle) en de Bruuk (Groesbeek). Dit met als doel zeldzaam blauwgrasland te ontwikkelen en het leefgebied van de vlinder het pimpernelblauwtje te vergroten. Ongeveer 1/3 van de vrijkomende grond werd gebruikt voor aanleg van hoogwaterkades in het hoogwater beschermingsgebied.

Plantenrijkdom steeg explosief

Het resultaat van alle inspanningen was fantastisch. Je ziet het al wanneer je langs de natuurgebieden rijdt. Geen biljartlakens van één soort gras, maar een kleurschakering van allerlei soorten planten. De plantenrijkdom in deze natuurgebieden is explosief gestegen. Er werd zelfs een record gevestigd: de meest soortenrijke plantenregistratie (vegetatieopname) ooit.

Er werden afgelopen jaar 125 plantensoorten gevonden met meer dan 11.500 waarnemingen. Hieronder bevinden zich ook 44 soorten van de rode lijst flora. Het langgerekte natuurgebied heeft nu zelfs het Nederlands record van de meest soortenrijke opname. In één zogeheten vegetatieopname van drie bij drie meter blauwgrasland werden maar liefst 88 soorten gevonden. Het vorige record stond op 76.

Blauwgrasland terug in Vlijmens Ven! (foto: Natuurmonumenten)

Tal van wilde orchideeën

Gebiedsmanager bij Natuurmonumenten Fons Mandigers is uitermate trots en tevreden over het resultaat van de ingreep: "De meeste bezoekers komen op de prachtige gele velden ratelaar en de orchideeën af. Het is niet alleen voor ons een geweldig resultaat maar vooral voor de biodiversiteit in het gebied. In Nederland is nog slechts zo'n 50 ha kwalitatief goed ontwikkeld blauwgrasland te vinden en daarvan is nu al 23 ha in dit gebied aanwezig. Bijzondere deelsoorten als vlozegge, blonde zegge en parnassia zijn al heel talrijk. En qua orchideeën doen brede orchis, rietorchis, gevlekte orchis en moeraswespenorchis het uitstekend. Er zijn ook stukken waar het nog beter kan; de grond moet hier verder verarmen, omdat er bijvoorbeeld nog te veel stikstof in zit. Verwacht kan dus worden dat het oppervlak aan blauwgrasland de komende jaren verder zal toenemen. Ook het pimpernelblauwtje heeft zich helaas nog niet kunnen verspreiden." (DR)

* Onze vrijwilligersgroep heeft daar tijdens het jaarlijkse uitje in 2011 naar de Moerputtenbrug toen ook al kennis van kunnen nemen.

Kijk op exoten

Op 17 april verscheen - met een omvang van 18 pagina's - de dertigste editie van de (gratis) nieuwsbrief "Kijk op exoten".

In die editie is er o.a. aandacht voor de goudvis, de nijlgans, de beverrat en de Anna Paulownaboom. "Kijk op exoten" wordt verzorgd door RAVON, KNNV, Floron, de Zoogdiervereniging en een groot aantal andere natuurorganisaties. De nieuwsbrief verschijnt 4 keer per jaar en van 19 tot 28 juni wordt de "Week van de Invasieve exoten" gehouden. (DR)

www.kijkopexoten.nl

Bij 12 op "Nature Today"

De 26.000 natuurliefhebbers die (gratis) geabonneerd zijn op de dagelijkse nieuwsbrief "Nature Today" kunnen vanaf 12 april ook gebruik maken van "Bij 12", een twintigtal gemeenschappelijke applicaties en informatiesystemen van de provincies.

Bundeling informatiestromen

"Bij 12" ondersteunt de 12 provincies bij hun taken op het gebied van natuurinformatie en natuurbeheer, stikstof, "Natura 2000", faunazaken, grondwaterschade, het Zwemwaterportaal, de Risicokaarten en het beheer van gemeenschappelijke informatiesystemen. Daarover valt veel te vertellen. Dat doen de provincies onder meer via hun websites, nieuwsbrieven en op social media, maar vanaf nu dus ook via "Nature Today". (DR)

Nieuwsbrief Erven Plus 2.0

In april brachten Brabants Landschap en het Coördinatiepunt Vrijwilligerswerk Noord-Brabant weer een nieuwsbrief uit over het project "Erven Plus 2.0" met een groot aantal interessante items.

Erven verhard machines

"Erven Plus 2.0" is een project van Brabants Landschap Bureau, Orbis, Brabantse gemeenten en natuurverenigingen. Het project moet zorgen voor verbetering van het leefgebied van erfwonende soorten, zoals zwaluw, mus, uil en vleermuis. Een groot deel van deze soorten is sterk afhankelijk van erven en het aangrenzende boerenland. Daar vinden ze voedsel en plaatsen om zich voort te kunnen planten. Doordat boerenerven in de afgelopen decennia steeds netter zijn geworden en meer zijn verhard voor machines en gebouwen, zijn ze nu minder geschikt voor diersoorten. Daar gaat "Erven

Plus 2.0" verandering in brengen. Het project is mogelijk gemaakt door financiering van de Provincie Noord-Brabant en diverse gemeenten en loopt van 2019 t/m 2021. Meer informatie is te vinden op erven-plus.nl. (DR)

Tiny Forest Jaarverslag 2019

In 2019 plantte IVN 49 Tiny Forests aan, werden 30 nieuwe partnergemeenten verwelkomd en ontdekten ecologen en vrijwilligers van Wageningen University liefst 585 verschillende diersoorten in de Tiny Forests.

Brabant zeer succesvol

Tiny Forest kreeg ook een klein zusje; de Tuiny Forest, een inheems bosje van zes vierkante meter in de tuin. Maar liefst 600 tuineigenaren plantten dit aan. Daarnaast leidde IVN 20 particulieren op om een Tiny Forest op hun eigen land aan te planten. Vijftien van de cursisten deden dat al. Tiny Forest stak ook de grens over. In 2019 sloot IVN een samenwerkingverband met Earthwatch in Engeland en Goodplanet in België en gaat hen helpen om programma's in eigen land op te zetten. In Brabant had IVN ook een goed seizoen, met 8 nieuwe Tiny Forests. Dat zouden er meer geweest zijn, maar het weer, het coronavirus, asbest en interne regels bij gemeenten gooiden roet in het eten. Dat betekent dat men in het komende plantseizoen nog 17 Tiny Forests gaat aanleggen. (DR)

www.tinyforest.nl

Nieuws uit Ravenstein e.o.

TIR weer open

Vanaf 30 mei is het Toeristisch Informatiecentrum Ravenstein weer open. U kunt er terecht van dinsdag t/m zaterdag van 10.00 tot 16.30 uur en op zondag van 11.00 tot 17.00 uur. Protocol volgens RIVM.

Voetveren varen niet

De voet-/fietsveren Ravenstein-Niftrik en Demen-Batenburg komen dit jaar niet meer in de vaart. De pontjes zijn te klein om voldoende afstand tussen de passagiers te houden en de meeste schippers en kaartverkopers, die zelf vaak tot de risicogroep behoren, vinden het onverantwoord om op de smalle bootjes actief te blijven.

Stadstuin open museum nog dicht

De stadstuin met de daarin geplaatste looierijmachines is open, maar het museum zelf blijft tot nader order gesloten.

Foto-expositie

Bij De Heemkundekring Land van Ravenstein is in het Raadhuis t/m 16 augustus een foto-expositie te zien, met als onderwerp "Sportief Ravenstein in de vorige eeuw". Dezelfde openingstijden als het TIR.

Tuinen Demen weer open

De prachtige Tuinen in Demen zijn ook weer geopend, elke donderdag en zondag van 11.00 tot 17.00 uur. De toegangsprijs bedraagt 5 euro p.p. en het terras is aangepast. Voor de high- tea op zondag moet vooraf gereserveerd worden: tel.0486-413442 of info-detuinenindemen.nl. (DR)

Buurttuin "Onder de Hemelboom" geopend

Op 14 maart, tijdens de NLDoet-dagen van het Oranjefonds, heeft wethouder Thijs van Kessel de nieuwe buurttuin "Onder de Hemelboom" aan de Chrysantstraat (langs de Fietsstraat) in de Kortfoort geopend.

Pad CO2 reductie

De naam heeft de tuin te danken aan de prachtige hemelboom die de tuin opsiert met haar grillige kroon. Aan de totstandkoming van de tuin, waarin tuinbakken, een kruidenheuvel en een insectenhotel zijn opgenomen, werd door veel buurtbewoners hard gewerkt, o.l.v. van Marcel Stokebrook van Art2grow-hoveniers.

De tuin heeft zogenaamd "Greensand" op haar paden. Deze waterdoorlatende semiverharding neemt CO2 op en zorgt voor 17.000 kilo CO2 reductie. De gemeente Oss en de Wijkraad Oss-Zuid zorgden voor logistieke, fysieke en financiële hulp, Nijk Speet leverde een pomp en Romaline van Roro's Bakery uit de Floraliestraat zorgde voor heerlijke zoetigheden bij de opening. (DR)

Eerste Pontjesdagen verschoven naar september

In onze vorige uitgave, van maart, plaatsten we een artikel over de Pontjesdagen die voor de eerste keer gehouden zouden worden op 2 en 4 mei van dit jaar.

Muziek op de veerstoepen

Die dagen gingen helaas door de coronacrisis niet door en staan nu gepland voor 5 en 6 september a.s. Tijdens de Pontjesdagen mogen mensen voor half geld de Maas oversteken bij alle veren tussen Woudrichem en Ravenstein. Op elke veerstoep wordt tijdens deze dagen muziek gemaakt. Verder zijn er op het hele traject van 90 kilometer tal van activiteiten op poten gezet door ondernemers, verenigingen en musea. De initiatiefnemers van de Pontjesdagen zijn de gemeenten Heusden, Altena, Maasdriel, West Maas en Waal, Zaltbommel, 's-Hertogenbosch, Oss en Wychen. (DR)

www.pontjesdag.nl

Nationale Bijentelling 2020

Bij de derde nationale bijentelling, die op 18 en 19 april gehouden werd, is een record aantal bijen geteld. Ruim 10.000 mensen noteerden zo'n 136.000 bijen. Vorig jaar werden bijna 4.000 bijen geteld door 5.000 mensen.

Het gaat goed met de bij!

Net als bij de voorgaande edities stond de honingbij weer bovenaan. Deze werd 54.501 keer geteld.

Buurttuin "Onder de Hemelboom"

De metselbij staat op de tweede plek met 20.321 dieren en de sachembij met 13.495 exemplaren werd derde. Er werden wel relatief weinig hommels gezien, in totaal slechts 21.893 dieren. Van de drie getelde hommelsorten, tuinhommel, akkerhommel en aard- of veldhommel, ging de laatste aan kop met 7.542 exemplaren. De resultaten wijzen erop dat het zeker niet slecht gaat met bijen in de stedelijke omgeving. De aandacht van bewoners en gemeenten voor bijen lijkt te helpen. Veel gemeenten hebben het maai-beleid aangepast om de bij te helpen. Ook zaaien mensen bloemen in hun tuin voor de bij. Uit heel Nederland waren inzendingen binnengekomen. Het leek wel of de mensen - vanwege de coronacrisis - zich bewuster waren van het belang van de natuur en er de tijd voor genomen hadden om mee te tellen. (DR)

Nationaal tuinonderzoek

Natuurmonumenten lanceerde op 21 april het "Nationale Tuinonderzoek". Doel: inzicht krijgen in hoeveel ruimte de natuur krijgt en kan krijgen in onze tuinen. En deelnemers motiveren om hun tuin te vergroenen.

Jongere doen schutting of bestrating weg

In het onderzoek vroeg Natuurmonumenten aan mensen hoe hun tuin er nu uit ziet. Hoeveel bestrating heb je, is er nestgelegenheid? Daarna vroegen men of de deelnemers hun tuin wilden vergroenen. Het onderzoek, waaraan door 43.942 mensen werd meegedaan, leerde dat 81 % van de deelnemers wel iets extra's wil doen voor de natuur. Bijvoorbeeld een rommelhoekje inrichten, een waterbak neerzetten, een nestkast of een insectenhotel ophangen.

Opvallende uitkomst is dat oudere mensen een groenere tuin hebben, 67% van de respondenten ouder dan 50 jaar heeft minder dan de helft van de tuin betegeld, tegenover 48% van de mensen jonger dan 50 jaar. Maar er is hoop: de jongere generatie heeft juist grotere ambitie om de natuur meer de ruimte te geven in hun tuin. 63% van de mensen jonger dan 50 jaar gaf aan dat ze van plan is het komend jaar bestrating of schuttingen te vervangen door groen. (DR)

natuurmonumenten.nl/tuinonderzoek

Film "Oisterwijk Parel in 't Groen" op YouTube

Eind augustus 2019 was de bijzondere natuurfilm "Oisterwijk Parel in 't Groen", gemaakt door de vrijwilligers van "Oisterwijk in Beeld", te zien in het natuurtheater en daarna nog drie keer in een uitverkocht gebouw Tilander in Oisterwijk.

Een uur kijkgenot

Daarna zou de film naar het Natuurfilm Festival in Oisterwijk gaan, maar dat ging door het coronavirus niet door. Omdat voorlopig meerdere vertoningen niet mogelijk zijn, heeft men de film vanaf 20 mei op YouTube geplaatst. Onze vrijwilligers, die op 8 september een dag in Oisterwijk op bezoek waren, willen waarschijnlijk de bijna een uur durende film, waarin de fraaie bossen, de beroemde vennen, de dieren, insecten en planten, maar ook de boeiende cultuurhistorische informatie van Oisterwijk zo mooi getoond wordt, waarschijnlijk nog wel eens op hun gemak terugkijken. Dat kan op hun website. (DR)

www.oisterwijkinbeeld.nl

Weidevogel- bescherming in crisistijd

Regelmatig attenderen we u in ons blad op de leuke natuurfilmpjes die Jochem Sloothaak, coördinator weidevogelbescherming van Brabants Landschap, samen met cameraman Joost van de Berg onder de titel "Natuurstreken" plaatst op de website van "Oisterwijk in Beeld."

Natuurfilmpjes met knipoog

Met "Natuurstreken" proberen Jochem en Joost natuur- en landschapsbeheer niet als droge kost te brengen, maar snel, tastbaar en met een knipoog. En dat deden ze eind maart weer met het onderwerp over de bescherming van weide- en akkervogels. Midden in de tijd van de coronacrisis, toen bijeenkomsten, excursies, cursussen en ander werk van Brabants Landschap stil kwamen te liggen. Voor beide heren dus reden om in "Natuurstreken" een noodkreet te laten horen. Van onze groep Geffen/Maasdonk zijn in de tijd van de weidevogeltellingen ook altijd één of meer vrijwilligers actief in het buitengebied van Geffen. Tussen de Huizenbeemdweg en de Kruiskampweg ligt, aan de Hooibeemdweg, een groot beschermd natuurgebied, waar ook een vogelkijkhut staat. Daar kunt u ze regelmatig - samen met Brabants Landschap - in de voorjaarsmaanden vinden. In het filmpje is Rien van de Hurk (in groen Landschapsbeheerjack) te herkennen. Nieuwsgierig? Ga dan naar hun website.

www.oisterwijkinbeeld.nl

Dwergvleermuis

Nacht van vleermuis

In het laatste weekend van augustus (vrijdag 28, zaterdag 29 en zondag 30 augustus) wordt in vele landen van Europa weer de "Nacht van de Vleermuis" georganiseerd, waarin tal van vleermuisactiviteiten plaats vinden.

Nachtelijke excursies

Het is de 24e keer dat de "Bat Night" plaatsvindt als initiatief van "Eurobats". De organisatie is weer in handen van de Vleermuiswerkgroep Nederland van de Zoogdierverseniging. Die werkt samen met de KNNV, IVN, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en verschillende lokale natuurverenigingen of zoogdiwerkgroepen en veel vrijwillige excursieleiders. Kijk voor alle vleermuisactiviteiten in de verschillende provincies op de website. (DR)

www.nachtvandeveleermuis.nl

Vleermuizentelling

Dwergvleermuis nummer 1

Tuinen zijn een belangrijke voedselbron voor vleermuizen. In 77% van de tuinen werd één soort vleermuis gezien, meestal dwergvleermuizen. In 12 % van de tuinen werden naast de dwergvleermuizen ook nog één tot drie andere soorten gezien, voornamelijk laatvliegiers. In slechts 11% van de tuinen werden geen vleermuizen gezien. Omdat het alleen op zicht herkennen van de vleermuizen lastig is, gebruiken de meeste deelnemers de zoekkaart voor de meest voorkomende vleermuizen van de Zoogdierverseniging. (DR)

2021 "Jaar van het Brabants kloosterleven"

De provincie Noord-Brabant gaat verhalen over het Brabants kloosterleven onder de aandacht brengen van een breed publiek en spant zich tevens in om het kloosterlijk erfgoed toeristisch toegankelijk te maken. Hiervoor is het project "Brabants kloosterleven" opgestart.

Kloosternetwerk uitbouwen

De provincie werkt toe naar het jaar 2021. Verschillende kloosterordes vieren dan een jubileum. De Norbertijnen werden in 1121 gesticht en de Norbertinessen herdenken in 2021 dat hun orde 750 jaar eerder begon op Brabantse bodem. In 2021 wonen de Kruisheren 650 jaar in Sint-Agatha en de Clarissen 300 jaar in Megen. Daarom heeft de provincie 2021 uitgeroepen tot het "Jaar van het Brabants kloosterleven". Ter voorbereiding hierop wordt gewerkt aan het uitbouwen van een netwerk van initiatieven rond het kloosterleven in de provincie. Hiertoe is een speciale website opgezet. (DR)

publicaties.brabant.nl/kloosterleven

Kloosterpad in voorbereiding

Als alles mee zit, is Noord-Brabant volgend jaar april een fraaie wandelroute rijker, die tientallen bestaande en voormalige kloosters in onze provincie met elkaar verbindt. Het pad, dat door de provincie wordt ontwikkeld, heeft een totale lengte van zo'n 300 kilometer en is verdeeld in veertien etappes.

Abdij van Berne
(foto uit 'De Erfgoedstem')

Volgend jaar maart meer nieuws

Het officiële startpunt is Den Bosch, maar je kunt natuurlijk ook op andere plaatsen opstappen. In de route zijn ook de kloosters van de Franciscanen en de Clarissen in Megen opgenomen, alsmede de voormalige kloosters Soeterbeek In Ravenstein en Bethlehem in Haren. In onze nieuwsbrief van maart volgend jaar vertellen we u uitgebreid over de officiële opening in Megen en alle achtergronden van het Kloosterpad. (DR)

De Koornbeemd b.v.

Cultuur- en Civieltechnische werken

Langendonkweg 11b 5345 HR OSS

www.dekoornbeemd.nl

Doe mee met Steenbreektrofee 2020

In ons land bestaan veel initiatieven waarin verschillende partijen zorgen voor een klimaatbestendige, gezonde leefomgeving. Stichting Steenbreek is op zoek naar innovatieve en inspirerende voorbeelden om hoe groen en water op een praktische manier te benutten.

Trofee, boom en vaste planten

Initiatieven voor onder andere de bevordering van de biodiversiteit, gezondheid en die een positieve bijdrage leveren aan klimaatadaptatie. Het sociale domein - met als thema "Samen voor meer groen in de buurt" - staat dit jaar centraal in de Steenbreektrofee. Voorwaarde is dat de projecten zijn uitgevoerd en een bijdrage leveren aan de vergroening. Projecten vanuit gemeenten, waterschappen, provincies, maar ook buurtverenigingen, wijkorganisatie of corporaties kunnen meedingen naar de Steenbreektrofee. De grootte van een project/initiatief is niet relevant voor de prijs. Zowel initiatieven die spelen op het niveau van de straat of de wijk, als op niveau van dorp en stad zijn welkom. De winnaar krijgt naast de wisseltrofee en media-aandacht, o.a. in de Steenbreespecial van Vakblad "Groen", een boom en vaste planten aangeboden. Aanmelden kan tot uiterlijk 10 juli. Drie uitverkorenen worden in september bezocht door de jury. De prijsuitreiking vindt plaats tijdens de Nationale Groendag op 15 oktober in Oss, die mede door de provincie is georganiseerd. (DR)

ARK blikt terug op zeven jaar samenwerking in Maashorst

ARK-Natuurontwikkeling heeft een ontzettend mooi overzicht gemaakt waarin ze een duik in het verleden neemt van zeven jaar samenwerking met de Maashorst.

Veel foto's en infographics

Ze nemen de lezer mee naar de wens die er voor de Maashorst lag en hoe deze steeds meer vorm kreeg in het gebied. Als je de tijd hebt (al is het alleen voor de prachtige foto's en het doornemen van de infographic met highlights qua ontwikkelingen) ga er dan voor zitten en geniet! Het e-book is te lezen via de website. (DR)

www.ark.nl/gebieden/demaashorst

Wild van Vlinders

Onder de noemer "Wild van Vlinders" verkennen ARK-Natuurontwikkeling en de Vlinderstichting waar terugkeer dan wel uitbreiding van bedreigde of verdwenen dagvlinders in het zuidoosten van Nederland, en met name ook in de Maashorst, mogelijk is.

Graadmeter voor ecosystemen Met het project "Wild van Vlinders" laten ARK en de Vlinderstichting bedreigde vlinders profiteren van de natuurontwikkeling in de Maashorst. Dat gebeurt sinds 2016 met steun van de provincie Noord-Brabant. Het onderzoek is uitgevoerd met medewerking van Staatsbosbeheer, eigenaar van het onderzoeksgebied. Vlinders kunnen worden gezien als graadmeters voor complete ecosystemen. In de verschillende levensfasen van vlinders (eier- rups- pop- vlinder) stellen ze namelijk verschillende eisen aan hun omgeving. In grote natuurlandschappen vinden ze hun plek, maar in het huidige Nederlandse, versnipperde landschap zijn ze kwetsbaar. Dat vraagt om het realiseren van robuuste natuur, waar natuurlijke processen zoveel mogelijk de ruimte krijgen.

Kansen voor drie soorten

Eén van de conclusies is dat een paar soorten zich met name in het begrazingsgebied zouden kunnen vestigen of uitbreiden. Voor een aantal andere soorten vlinders is het natuurgebied echter te droog. Als dat niet verandert, kunnen deze vlinders niet terugkeren. Het afgelopen jaar zijn de herstel- en terugkeermogelijkheden van zeven soorten dagvlinders in kaart gebracht. Voor drie soorten blijken op de Maashorst kansen te zijn: de bruine eikenpage, de veldparelmoervlinder en de bruine vuurvvlinder. Helaas laat het onderzoek ook zien dat voor onder andere de aardbeivlinder, de heivlinder, de komma-vlinder en het heideblauwtje en

nog een aantal bedreigde vlinders de Maashorst te droog is. Lees meer op de website. (DR)

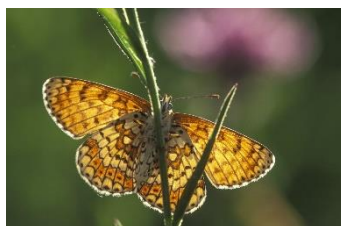
www.wildvanvlinders.nl

Maria gaf miniexcursie

Maria Michiels, onze super deskundige als het gaat over plantjes, mossen en paddenstoelen, gaf recent een rondleiding in de tuinderij voor de, die dag, aanwezige tuinvrijwilligers. Ze kan er boeiend over vertellen en ziet en weet werkelijk alles. Maria is ook een belangrijke steunpilaar van de vegetatiewerkgroep van IVN-Oss. (TvH)

Bruine eikenpage

Veldparelmoervlinder

Bruine vuurvvlinder

Aa en Maas nu partner Deltaplan Biodiversiteit

Waterschap Aa en Maas is vanaf 6 mei officieel partner van het "Deltaplan Biodiversiteit." Dit Deltaplan zet zich in voor een Nederland waar mens en natuur ruimte hebben om zich te ontplooien, een ambitie waar het Waterschap zich helemaal in kan vinden.

Doel moet 2030 bereikt zijn!

Het bestuur van Deltaplan is blij met de toetreding van Waterschap Aa en Maas, dat als

beheerder van de overgangen tussen land en water biodiversiteitsherstel optimale aandacht geeft door middel van ecologische verbindingzones, beekherstel, natuurvriendelijke oevers en bloemrijke dijken. Zij vindt het fantastisch dat steeds meer organisaties deelnemen aan haar beweging voor biodiversiteitsherstel, van overheden en financiers tot onderzoeksinstellingen en boerenorganisaties. Ze zijn allemaal heel verschillend, maar hebben één gezamenlijk doel: in 2030 moet heel Nederland een florerende delta voor mens én natuur zijn! Lees meer op de website. (DR).

www.deltaplanbiodiversiteit.nl

Onderscheiding bloemrijke dijk in Maren-Kessel

Op 15 juni heeft Anne Keijzers de onderscheiding "Pro Flora et Securitate" ontvangen vanwege haar inzet voor een bloemrijke Maasdijk in Maren-Kessel. Deze onderscheiding, wordt jaarlijks door Waterschap de Dommel uitgereikt aan organisaties of personen die zich inzetten voor bloemrijke dijken in Nederland.

Uitleg aan passanten

Samen met een bevriend eco-loog inventariseert Anne jaarlijks de soorten bloemen en kruiden die er op de dijk voor haar huis voorkomen. Ook geeft ze uitleg over het belang ervan aan passanten die de bloemrijke dijk bekijken. Er is veel diversiteit op de dijk te vinden, blijkt uit monitoring van het waterschap. De gehele Maasdijk ontwikkelt zich richting een stroomdalgrasland, het streefbeeld voor de grasbekledig op de dijk en de meest natuurlijke situatie. Sinds begin mei is waterschap Aa en Maas officieel partner van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel, waarin een florerende delta voor mens en natuur centraal staat. De bloemrijke dijk is een mooi voorbeeld hoe biodiversiteit hand in hand kan gaan met waterveiligheid. Bloemrijke dijken vergroten de stabiliteit van de dijken, zijn bevorderlijk voor de diversiteit van flora en fauna in de beleefbaarheid van de omgeving. (DR)

landwinkel®
Spierings

Van het land direct naar de klant!

Groenten, Fruit, Verse salades, Boeren zuivel,
Kaas, Vlees, IJs, Streekproducten en Geschenken

Wist u dat de familie Spierings, naast het melkvee bedrijf en de sierviskwekerij, ook een Landwinkel heeft? Hier vindt u een ruim assortiment verse producten uit de regio, waaronder VanTosse streekproducten. Kom snel eens langs, wij helpen u graag!

Onze openingstijden:

ma	gesloten
di t/m vr	10:00 - 18:00
za	9:00 - 17:00

U vindt ons aan de Oijenseweg 284 in Oss,
net buiten de Oijense Zij naast Spierings Vis.

Oijenseweg 284 - Oss - www.landwinkelspierings.nl

MUIFEL

BROUWERIJ

Zin in een Muifelproeverij?

Bezoek ons nieuwe proeflokaal
op de Vikingenweg 5 in Oss.

Open op afspraak 06 - 4056 0581

www.muifelbrouwerij.nl

van Liempd
Tuin & Parkmachines

Wolven 77a 5388 HM Nistelrode
T. 0412- 61 10 04
E. info@vanliempdtuinenpark.nl

Tuin & Bosbouwmachines

Beregeningsmaterialen

Gereedschappen

Service & Reparatie

www.vanliempdtuinenpark.nl

**Nu ook op
DONDERDAG**

**ZOTTE
ZATERDAG
EXTRA*
KORTING
OP DIESEL/BENZINE/LPG**

(*Op basis van de DK brandstof adviesprijs.
Deze korting vervangt de huidige korting)

Servicestation de Kock, Full-service tankstation aan de voorzijde.
Self-service aan de achterzijde. 10L getankt, 2 euro korting op een
wasprogramma naar keuze.

HESCHEWEG 223 OSS

CHRISTIAN
chocolaterie patisserie

Bijzonder smaakvol!

Terwaenen 28
5341 DG Oss

@ossetrotse
Christian Chocolaterie Patissierie

Werkgroep Landschapsbeheer Oss

Werkdagen en mededelingen

Werkschema 2020

Juli

Zaterdag 4, vrijdag 10, woensdag 15, vrijdag 24

Augustus

Zaterdag 1, vrijdag 7, woensdag 12, vrijdag 21, vrijdag 28

September

Zaterdag 5, vrijdag 11, woensdag 16, vrijdag 25

Werktijden

De werktijd op de werkdagen is van 9.00-12.30 uur. Werklocatie en verzamelplaats worden tijdig per mail bekend gemaakt. Ook langere werktijden en extra werkdagen worden per mail doorgegeven.

Inlichtingen en aan- of afmeldingen

Inlichtingen en aan- of afmeldingen kunt u mailen naar werkgroep@landschapsbeheer-oss.nl of naar pr@landschapsbeheer-oss.nl. U kunt ook bellen naar 0412-642368.

Telefoonnummers

Henk Smouter (algemeen/projectcoördinator) 06-54288252
Tonnie van Hoof f (coördinator beheer) 06-37456820 (ook tijdens de werkdagen).

Klusjesochtend

Iedere dinsdag klusjesochtend op onze Landschapswerf aan de Tolstraat 3, 5342 NH Oss tussen 9.00-12.00 uur. Telefoon 0412-474322.

Hof van Lof Megen weer open

De jubilerende 25 jarige liturgische kloostertuin " Hof van Lof" in de Kloosterstraat 6 in Megen heeft, na een verplichte sluiting vanwege de corona, de poort op 5 juni weer geopend .

Geniet van de rust

Er worden dit jaar echter - vanwege de Corona - helaas geen rondleidingen gegeven. Er kan alleen (tegen de bekende RIVM voorwaarden) zelfstandig gewandeld worden in de tuin op de zogenoemde "scharrelmiddagen" op de vrijdagen en zaterdagen, die te vinden zijn op de website. Wel

zijn er dan enkele vrijwilligers aanwezig om u iets te vertellen over de tuin en haar betekenis, die ook voor een kopje koffie of thee zorgen. Ook kunt u er dan een folder krijgen en een tuinboekje kopen. Ervaart u eens de weldadige rust in de eeuwenoude tuin, die alleen soms door de ooievaars in hun nest bovenop de "gevangenentoren" met hun geklepper verstoord wordt. Meer informatie kunt u vinden op hun website. (DR)

www.hofvanlof.nl

Mutaties Vrijwilligersgroep

In het afgelopen kwartaal konden we vier nieuwe vrijwilligers aan ons bestand toevoegen en drie namen er afscheid. Helaas moeten we ook afscheid nemen van onze vrijwilliger Jaap Wester, die na een lange ziekteperiode overleed.

De eerste twee nieuwelingen waren Jacqueline van der Struik (54) en Thea van der Aa (62), beiden uit Lithoijen. Ze werkten voor het eerst mee bij het opknappen van het Olijfstraatje in Lithoijen op 7 maart. De twee anderen waren Christ van den Bosch (65) uit Oss en Wim Godding (65) uit Oss, die zich respectievelijk aanmeldten op 1 juni en 8 juni. Wim werkte voor de eerste keer mee op vrijdag 12 juni bij het oude zwembad/Meerdijk

We heten ze alle vier hartelijk welkom bij onze vrijwilligersclub!

De drie vrijwilligers die we moesten uitschrijven uit ons bestand zijn Ton Slob en zijn vrouw Marga uit Maren-Kessel, die naar Schaijk verhuisden, en onze imker uit de tuinderij Natasja Verdaasdonk, die wegens gezondheidsredenen en tijdsbrek helaas moest afhaken. Het totaal aantal vrijwilligers bedraagt nu 178. (DR)

Nog geen foto Jacqueline

Onze nieuwe vrijwilliger Jacqueline van der Struik kunt u nog niet op een foto bewonderen helaas.

Ze schrijft: "Ik snap dat jullie het leuk vinden om de nieuwkomers te verwelkomen. Maar ik plak niet zo goed op fotopapier, dus sla nu nog even over. Misschien een keer als ik "in actie" ben, hihhihi! (DR)

Vriendenclub

De afgelopen periode konden we vijf nieuwe leden van onze vriendenclub verwelkomen, t.w. Mia van den Hurk uit Heesch (Hof van Lof Megen), Jos van Oorsouw uit Oss, Arie Lakerveld uit Lithoijen (die op 7 maart meehielp in het Olijfstraatje), Liedede van Rooij uit Oss (die in de toekomst waarschijnlijk ook actief wil worden als vrijwilliger) en Tino van der Pas uit Oss, die eerder al vrijwilliger was bij ons van 2008 tot 2011. (DR)

Thea

Christ

Wim

Tuinbezitters tellen bijna 3.000 soorten in 24 uur

Op 20 juni organiseerde de "Jaarrond Tuintelling" een Bioblitz" ter ere van haar 5 jarig bestaan. Het doel: zoveel mogelijk dieren en planten in de tuin ontdekken in één dag tijd.

Bekijken per categorie

En dat lukte: er werden 750 tellingen doorgegeven met maar liefst 2.895 soorten. En dat leidde ook tot een kampioen: in een (grote) tuin in Noord-Holland werden 450 soorten geteld. Natuurlijk is de grootte van de tuin en ook de ligging bepalend voor het aantal dieren en planten .Daarom werden de resultaten per categorie bekeken waarbij de tuinen werden ingedeeld naar grootte. (DR)